

Ungdomars attityd till polisen

En enkätundersökning för att undersöka åländska ungdomars attityd till polisen.

Julia Johnsson

5/2022

REFERAT

Julia Johnsson: Ungdomars attityd till polisen - en enkätundersökning för att undersöka åländska ungdomars attityd till polisen

Lärdomsprovets form: Undersökande lärdomsprov

Offentlighetsgrad: Offentligt

Handledare: Jordan, Sabina och Romberg, Christian

Examen: Polis (YH)

Denna undersökning upprättades för att undersöka åländska ungdomars attityd till polisen. Undersökningen utfördes genom en kvantitativ enkät med kvalitativa inslag. Undersökningen har avgränsats till Ålands Gymnasium, som består av två olika skolor; Ålands Lyceum och Ålands Gymnasium. Vid dessa skolor studerar ett flertal åländska ungdomar inom åldersspannet 16–18+ år, som undersökningen har varit riktad till.

Liknande undersökningar har till stor del utförts i Sverige. En liknande undersökning utfördes i Finland, då riktad till ungdomar som framför mopeder, dock har ingen liknande undersökning utförts enligt samma geografiska avgränsning.

Materialinsamlingen har skett genom en kvantitativ enkät med kvalitativa inslag. Enkäten distribuerades till studerande genom ovannämnda skolors rektorer. Resultatet visar att åländska ungdomar har en positiv attityd till polisen och flera har upplevt att de möter polisen i trafiken.

Resultatet av undersökningen visar att ungdomar på Åland generellt har en positiv attityd till polisen. Det finns även en stor del ungdomar som förhåller sig neutralt eller inte har någon åsikt om polisen. Detta resultat kan vara riktgivande för det förebyggande arbetet på Åland för Ålands polismyndighet, Fältare och Barnskyddet. Det kan även byggas på och utvecklas genom vidare forskning inom samma område.

Sidantal: 35 + 19

Månad och år då granskningen skett: 5/2022

Nyckelord: Ungdomar, attityd, Åland, polis

ABSTRACT

Julia Johnsson: Ungdomars attityd till polisen - en enkätundersökning för att undersöka åländska ungdomars attityd till polisen

The thesis is a: Theoretical thesis

Publicity degree: Public

Supervisors: Jordan, Sabina & Romberg, Christian

Degree: Polis (YH)

This survey was established to investigate teenagers from Åland Islands attitudes towards the police. The survey was conducted through a quantitative survey with qualitative elements. The survey has been limited to Ålands Gymnasium, which consists of two different schools; Ålands Lyceum and Ålands Gymnasium. At these schools, a number of teenagers from Åland Islands study within the age range the survey has been aimed at.

Similar surveys have largely been conducted in Sweden. A similar survey was conducted in Finland, then aimed at young people who drive mopeds, however, no similar survey has been conducted according to the same geographical delimitation.

The material collection has taken place through a quantitative survey with qualitative elements. The questionnaire was distributed to students through the principals of the above-mentioned schools. The results show that teenagers from Åland Islands have a positive attitude towards the police and several have experienced that they meet the police in traffic.

The results of the survey show that young people on Åland Islands generally have a positive attitude towards the police. There are also a large number of young people who are neutral or do not have an opinion towards the police. This result can be indicative of the preventive work on Åland Islands for the police, but also Fältare and Child protective services. It can also be built on and developed through further research in the same area.

Number of pages: 35 + 19

Month and year when the review took place: 5/2022

Keywords: Teenagers, attitude, Åland Islands, Police

INNEHÅLL

1 INLEDNING.....	1
1.1 Syfte	3
1.2 Avgränsning.....	3
1.3 Tidigare forskning	4
1.4 Val av informanter	6
1.5 Disposition	6
2 TEORIBAKGRUND	7
2.1 Ungdomsåren	7
2.2 Attityd.....	10
2.3 Förebyggande arbete på Åland.....	10
3 METOD	12
3.1 Metodologiska utgångspunkter	12
3.1.1 Kvantitativ och kvalitativ undersökningsmetod.....	12
3.2 Materialinsamling	13
3.2.1 Utformning av frågor	14
3.3 Hermeneutik	16
3.4 Induktion	17
3.5 Reliabilitet och validitet.....	17
3.6 Forskningsetiska principer.....	19
3.7 Forskningslov.....	20
4 RESULTAT.....	20
4.1 Frågor gällande informanten	21
4.2 Hur ofta har ungdomar kontakt med polisen och i vilka sammanhang?	22
4.3 Ungdomars attityd till polisen	24
5 SAMANFATTNING OCH SLUTDISKUSSION	32

BILAGA 1 - FÖLJEBREVET	42
BILAGA 2 - ENKÄTEN	43

1 INLEDNING

I den senaste enkätundersökningen Polisbarometern från 2020 svarade 91 % att de har rätt så stort eller mycket stort förtroende för polisen. I undersökningen intervjuades sammanlagt 1082 finländare från fasta Finland i åldrarna 15–79. Undersökningen utfördes mellan fjärde februari och tredje mars 2020, vilket avspeglar situationen i Finland innan coronapandemin bröt ut i landet. (Stadsrådet, 2020.)

Yle publicerade den 12 november 2020 ett reportage med rubriken ”Ungdomar har en misstänksammare och trotsigare attityd än tidigare mot polisen”, som behandlar ungdomssituationen i Åbo. Reportaget gjordes med överkonstapel Matti Pippola. Pippola har själv arbetat som polis i 30 år och leder en fältövervakningsgrupp i Åbo som är specialiserad på ungdomsarbete. I reportaget framkommer att det i Helsingfors finns grupper av ungdomar som skapar oro på gatorna och i närliggande förorter nattetid, men att situationen i Åbo inte är lika dramatisk. Pippola påpekar i reportaget att han märkt en ny attityd hos unga gentemot polisen; de är misstänksammare och trotsigare än vad de tidigare varit. (Yle, 2020.)

Ungdomspolis Håkan Hagström publicerade den 29 augusti 2021 ett inlägg på hans officiella Facebook-sida som ungdomspolis vid Åland polismyndighet (Hagström, 2021). I inlägget ville Hagström uppmärksamma allmänheten på ungdomars beteende och uppmana föräldrar att tala med sina barn. I inlägget berättar Hagström att han befunnit sig vid Källbo skola, i Godby på Åland, då en flaskbomb briserat i närheten. Då polisen utredde händelsen på plats, befann sig åtminstone två lätt-motorcyklar eller mopeder i närheten som försökte provocera fram ett så kallat ”snuthäng”. Ett snuthäng är när förare av lättmotorcyklar eller (oftast trimmade) mopeder framför sina fordon på ett provocerande sätt med avsikt att få polisen att jaga dem, till exempel genom att varva med motorn eller köra på bakhjulet. Om polisen inleder en jakt så kör förarna ifrån polisen genom att använda gång- och cykelbanor eller skogsstigar som flyktvägar.

Under sommaren 2021 har förkortningen ACAB eller sifferkombinationen 1312¹ förekommit i form av klotter på olika ställen runt om i Mariehamn. Förkortningen har flera betydelser, varav en vanlig betydelse är *”All Cops Are Bastards”* (ungefär; *alla poliser är skitstövlar*)

¹ Akronym där 1=a, 3=c, 1=a och 2=b (Wikipedia, 2021)

(urbandictionary.com, 2018). Förkortningen blev populär på 1970-talet bland punkare i Amerika. Förkortningen används generellt som en protest mot poliser och fick bland annat stor spridning på sociala medier i samband med George Floyds död 2020. (Wikipedia, 2021.)

I april 2022 besvarade Ålands polismyndighets polismästare Johan Pawli en insändare i de lokala nyhetstidningarna där en medborgare uttryckt sin oro över en ökande subkultur bland ungdomar där bland annat trimmade mopeder och "snutjakt" förekommer. Medborgaren ville i sin insändare fråga hur ungdomarnas intresse för mopeder och motorcyklar kunde tas omhand och vändas till något positivt. I sitt svar lyfte polismästare Pawli (2022) fram de planer polismyndigheten har att arbeta preventivt med ungdomar, särskilt i mopedåldern. Pawli (2022) berättade att styrelsen för Ålands polismyndighet har lämnat ett budgetförslag till Ålands landskapsregering med ett nytt inriktningsmål med rubriken "Polisen ökar den förebyggande verksamheten". Grundresursen i den förebyggande verksamheten skulle komma från att återskapa en trafikgrupp, som skulle kunna arbeta preventivt genom att bygga relationer och aktivt samverka med ungdomslokalerna och ungdomarna, framför allt moped- och mopedbildburna ungdomar, med mera. (Pawli, 2022.) Pawlis (2022) insändare visar att polisen är medveten om att många ungdomar befinner sig i trafiken och att polisen har möjlighet att skapa kontakter med ungdomar genom att övervaka trafiken.

I grundutbildningen vid Polisyrkeshögskolan i Tammerfors ingår en praktiktid på cirka 10 månader. Jag genomförde min praktik vid Ålands polismyndighet. Under denna tid kom jag själv i nära kontakt med oroväckande många ungdomar med negativ attityd mot polisen. Jag mötte många ungdomar i trafiken men också i andra situationer, ibland i sällskap av föräldrar, till exempel i förhör eller på fester där det befunnit sig ungdomar. Jag har fått en uppfattning om att många ungdomar har en likgiltig, och till och med trotsig attityd mot samhällets lagar och regler och mot dem som upprätthåller reglerna, det vill säga myndigheter som polisen. Denna uppfattning utgör grunden till mitt examensarbete. I mitt arbete vill jag undersöka hur den verkliga attityden mot polisen är hos ungdomarna på Åland. Resultatet hoppas jag ska ge en tydlig indikator över ungdomarnas attityd och vilka faktorer som påverkar deras attityd. Detta kan vara användbar information för myndigheter och andra aktörer i samhället som arbetar förebyggande med ungdomar.

1.1 Syfte

Syftet med denna undersökning är att ta reda på ungdomars verkliga attityd mot polisen, och i vilka sammanhang de kommit i kontakt med polisen. Jag hoppas också kunna få svar på vilka de mest avgörande faktorerna är som påverkat ungdomarnas attityd. Jag kommer att rikta min undersökning mot ungdomar i gymnasieåldern. De forskningsfrågor jag ämnar svara på med min undersökning är följande;

1. Har ungdomar i gymnasieåldern en positiv eller negativ attityd till polisen?
2. I vilka sammanhang har ungdomar varit i kontakt med polisen?

Jag vill även göra det möjligt att korrelera mina forskningsfrågor med varandra för att granska om ungdomar som till exempel mött poliser i trafiken har en mer negativ/positiv attityd till polisen än ungdomar som mött polisen på stationen till exempel vid ett förhör.

1.2 Avgränsning

När jag utförde min praktik på Åland fick jag en uppfattning om de åländska ungdomarnas attityd mot polisen. Åland ligger geografiskt avlägset från Finland och har en egen polismyndighet underställd Ålands landskapsregering. Därför ansåg jag att en bra avgränsning skulle vara att rikta min undersökning till de åländska ungdomarna. Att avgränsa arbetet till Åland kan ge information som potentiellt kan vara av intresse för aktörer också utanför polisen, som till exempel fältare² och socialarbetare.

Jag har valt att avgränsa min undersökning till ungdomar i gymnasieåldern, det vill säga 16–18 år. I det åldersspannet ökar ungdomars delaktighet i trafiken med motorfordon markant. Unga personer har laglig rätt att framföra moped, mopedbilar med mera redan vid 15-års ålder. Ålands gymnasium är namnet på myndigheten som upprätthåller två skolor på andra stadiets utbildningsnivå – Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Tillsammans har de

² Fältarna på Åland står under Kommunernas socialtjänst på Åland. De arbetar förebyggande med åländska ungdomar i åldern 13–17 år och samarbetar med polis, skolor, fritids- och ungdomsledare. (kommunernas socialtjänst, 2020.)

totalt ca 1000 studerande. Att distribuera en enkät via skolorna till de studerande har gett mig möjlighet att nå en god representation av de åländska ungdomarna. (Ålands gymnasium, 2022.)

För att kunna urskilja ungdomarnas åldrar och potentiellt kunna analysera om attityden mot polisen är olika i olika åldrar har jag bett informanterna fylla i sin ålder i enkäten. Jag har valt att inte inkludera ungdomar i 15-års ålder, eftersom det enligt *forskningsetiska principer* skulle innebära ett krav på samtycke från vårdnadshavare, vilket skulle innebära försvårade möjligheter att samla in svar. Hur de forskningsetiska principerna har beaktats och vad de innebär framkommer i delkapitel 3.5.

I min undersökning har jag valt att använda mig av den allmänna termen "*polisen*" utan hänvisning till område. En anledning till detta är att jag ville undvika att resultatet från min undersökning skulle kunna vinklas som en utvärdering av Ålands polismyndighet. Jag har dock tagit i beaktande i analysen av enkätsvaren att ungdomarna kan ha kommit i kontakt med poliser utanför Åland som har påverkat deras svar i enkäten.

1.3 Tidigare forskning

Undersökningar inom liknande områden har genomförts bland annat i Sverige. I detta kapitel har jag lyft fram de tidigare undersökningar som jag betraktat som väsentliga för mitt arbete.

Bánovits Erik och Canow Isabella (2001) utförde en undersökning med titeln *Ungdomars attityd till polisen - en jämförelse mellan ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund* om gymnasieungdomars attityd mot polisen med syftet att analysera samt jämföra eventuella skillnader eller likheter, mellan gymnasieungdomar med svensk, respektive utländsk bakgrund, samt kön och hur dessa skillnader kan förklaras. Undersökningen genomfördes genom en kvantitativ enkät och kvalitativ intervju. Resultatet av undersökningen visar att en majoritet av ungdomarna har en positiv attityd till polisen. Undersökningen visade dock att ungdomar med utländsk bakgrund är generellt mer negativa och missnöjda med polisen än

ungdomar med svensk bakgrund. Skillnaden förklarar författarna med kulturkonfliktsteorin, vilket innebär att normer och beteenden präglas av uppväxten och uppfostran.

Kvicker Olivia (2017) utförde en studie med titeln *Ungdomars attityder till uniformerade tjänstemän - en kvantitativ analys med självrapporterad skoldata i Borlänge kommun*, med syftet att undersöka ungdomars attityd till uniformerad personal, vilket i denna studie omfattar polis, räddningstjänst, ambulanssjukvården, väktare och biljettkontrollanter inom kollektivtrafiken. Författaren har valt att lägga större fokus vid attityden till polisen. Resultatet i studien visar att attityden till uniformerade tjänstemän är positiv. Studien genomfördes i Borlänge kommun genom en kvantitativ analys av självrapporterad skoldata.

Andersson Jenny (2008) utförde en diskursanalys med titeln *Ungdomars attityder till polisen - en diskursanalys* med syftet att undersöka attityder mot rättsväsendet och polis.

Undersökningen utfördes i Hammarkullen, i Göteborg. Undersökningen hade inriktningen att ta reda på vilka diskurser som ungdomarna ger uttryck för, samt vad deras attityder grundar sig på. Undersökningens resultat visar att relationen mellan polisen och ungdomarna är komplicerad och att ungdomarnas attityder därför skiftar.

Någon undersökning motsvarande mitt arbete har jag inte funnit, varken angående fasta Finland eller Åland. Dock har jag funnit en studie på finska som upprättats vid Polisyrkeshögskolan i Tammerfors, i vilken inriktning att ta reda på mopedisters attityd till polisen.

Rajala Antti (2021) utförde denna undersökning med rubriken *Mopoilijoiden suhtautuminen poliisiin Lohjalla - Miksi mopoilija lähtee poliisia pakoon?*³. Syftet med undersökningen var att undersöka vilka attityder mopedister i Lojo har till polisen och varför de flyr från polisen. Undersökningen var kvalitativ och genomfördes genom intervjuer, samt genom slutsatser från tidigare forskning och litteratur inom ämnet. Resultatet visar att mopedisterna i Lojo generellt har en bra inställning till polisen och att de själva inte anser att det skulle vara särskilt vanligt att man kör från polisen med moped. I resultatet framkommer även att en vanlig orsak till att

³ Min översättning; *Mopedisters attityd till polisen i Lojo - Varför flyr mopedister från polisen?*

mopedister kör från polisen är att de kör med trimmade mopeder och att de därför är rädda för att få en sanktion.

Ovannämnda undersökningar har jag tagit fram för att visa att det finns upprättade undersökningar inom samma eller liknande område som den jag utfört. Bánovits och Canow (2001) och Rajala (2021) anser jag har flest beröringspunkter med det område jag undersökt. Jag har tagit del av deras resultat och detaljstuderat de frågeställningar som de har använt i sina undersökningar för att åstadkomma en så informativ frågeställning som möjligt för mitt eget arbete.

1.4 Val av informanter

Undersökningen riktar sig till ungdomar. Vid myndigheten Ålands gymnasium finns kring 1000 studerande i åldrarna 16–18 år. Därför valdes studerande vid Ålands gymnasium som en lämplig målgrupp. De studerande som är 18 år eller äldre har också inkluderats i denna undersökning eftersom de kan ses som unga vuxna i samhället.

1.5 Disposition

I kapitel 1 inleder jag undersökningen och redogör jag för dess syfte. Jag beskriver undersökningens avgränsning, tidigare forskning inom liknande områden och hur informanterna till denna undersökning har valts ut.

I kapitel 2 behandlar jag teoribakgrunden och beskriver begrepp som är centrala för undersökningen. Jag besvarar även frågan hur jag har förhållit mig till ett eventuellt forskningslov för denna undersökning.

I kapitel 3 beskriver jag metoden som använts. Jag redogör i detta kapitel för hur materialet har bearbetats och analyserats, samt hur frågorna har utformats till enkäten. Jag redogör även för validitet och reliabilitet och hur jag har förhållit mig till de forskningsetiska principerna under undersökningen.

I kapitel 4 behandlar jag resultatet. Resultatet är indelat i tre underrubriker baserat på de frågor som ställdes i enkäten.

I kapitel 5 sammanfattar jag arbetet och diskuterar undersökningsprocessen, samt föreslagit vidare forskning.

2 TEORIBAKGRUND

I detta kapitel redogör jag för centrala begrepp som är återkommande i mitt arbete, samt berör frågeställningar gällande forskningslov.

2.1 Ungdomsåren

Ungdomen är stadiet där individen utvecklas från barn till att bli vuxen, då det inte endast är det fysiska hos individen som förändras utan även det psykiska (Philips, 2017, 107–113). Enligt *1177-Vårdguidens* informationssida om barns utveckling räknas en individ som ungdom från 13–18-års ålder, men i boken *Lärande och utveckling* (Ibid, s. 107) ses en individ som ungdom redan från 11 år.

Hwang, Friséen och Nilsson påstår att alla samhällen på något sätt kategoriserar människor enligt ålder som barn, ungdomar och vuxna. Enligt dem kan ett exempel på uppdelning i åldersgrupper vara enligt följande; tidiga ungdomsår (10–16 år), senare ungdomsår (17–19 år) och ung vuxen (20–25 år). Författarna belyser dock att en indelning som denna kan medföra följdfrågor, som till exempel om en 24-åring studerande som bor hemma ses som en ungdom eller vuxen. Det finns alltid olika bedömningar och åsikter, och följaktligen existerar inget absolut rätt eller fel. Allt beror på bedömningar och åsikter i specifika situationer. (Hwang, Friséen, & Nilsson, 2018, 22.)

Ett sätt att definiera ungdomstiden är att den omfattar det andra årtiondet i livet, det vill säga mellan 10 och 20 år, enligt Hwang Friséen och Nilsson (2018). Författarna menar att begreppet "ung" inte är tillräckligt precist och de har i sin bok *Ungdomar & unga vuxna - utveckling och livsvillkor* (2018) använt uttrycket *adolescens*, vilket är ett ord som har ett

latinskt ursprung och betyder ungefär ”att växa till vuxen”. (Hwang, Frisé & Nilsson, 2018, 23.) Moshman (2012) har i *Tonåringars tänkande och utveckling - kognition, moral och identitet* (2012) använt sig av denna term och även han definierat ungdomsåren som tiden mellan att vara barn och bli vuxen. Moshman (2021) menar också att åldern för ungdomsåren rent kronologiskt brukar ligga mellan 13–19-års ålder. (Moshman, 2012, 15.)

Utvecklingen under tidsperioden då en individ kan kallas ungdom, kan ses som att ett barn växer och utvecklas till en vuxen individ. Denna tid är en förberedelse för att lära sig klara av det vuxna livets krav och förväntningar. Individen övergår genom ungdomen från barndomens omogenhet till vuxendomens mognad och erfarenhet. (Hwang, Frisé & Nilsson, 2018, 23–24.) Yngre tonåringar uppvisar ett utvecklat sätt att tänka och förstå saker redan vid 11–12-års ålder. Detta sätt att tänka kan inte noteras hos barn, vilket innebär att tonåringar skiljer sig kvalitativt och kategoriskt från barn. Däremot skiljer sig tonåringarna mindre från vuxna. Det finns inget empiriskt stöd för att en viss nivå av rationalitet och mognad som är vanligt hos de flesta vuxna inte också kan ses hos tonåringar. Tonåringar skiljer sig på så sätt inte lika kategoriskt och grundläggande från vuxna, som de gör från barn. (Moshman, 2013, 16.)

Erik H. Eriksson (1971) delade in barn och ungdomars psykosociala utveckling i fem olika faser, där specifika behov relaterade till den aktuella utvecklingsfasen. Hur bra ett barn hanterar följande utvecklingsfas grundar sig på hur dess behov har tillgodosetts i de tidigare faserna. Eriksson (1971) menar att om barnet får sina behov uppfyllda i samspelet med föräldrarna utvecklas en övervägande positiv grundattityd. Har behoven inte tillgodosetts i en utvecklingsfas kan barnet utveckla en negativ grundattityd, vilket påverkar dennes förmåga att hantera utmaningar i kommande utvecklingsfas. (Friberg & Öhlén, 2014, 92.)

Det finns olika definitioner av begreppet *ålder* (kronologisk, biologisk, psykologisk och social ålder) så det är viktigt att man redogör för hur man använder begreppet. Till exempel kan en individs kronologiska ålder, dvs den som avser hur många dagar, månader och år det gått sedan man föddes, vara olik den upplevda psykologiska åldern. En individ kan uppleva sig själv som yngre eller äldre än sin kronologiska ålder. (Hwang, Frisé & Nilsson, 2018, 22–

23.) I Finland räknas en individ juridiskt som myndig och vuxen vid 18-års ålder, vilket då är den kronologiska åldern.

I en individs utveckling är vänner viktiga, främst under ungdomsåren. De hjälper individens utveckling och underlättar den känslomässiga separationen från familjen, som är en naturlig del av att bli vuxen. Ungdomar speglar och jämför sig med varandra, och föräldrar kan inte längre på samma sätt ge vägledning, vilket ger vännernas inflytande en större tyngd när det gäller socialisationen i samhället. Bland vänner kan ungdomar pröva olika attityder och förhållningssätt, samt utforska och experimentera med sin identitet. *Konformitet* är ett uttryck som betyder att vara lik andra i en grupp. Ungdomen upplevelse av grupptillhörighet kan i vissa situationer upplevas som något väldigt starkt. Behovet av konformitet är oftast mindre hos unga vuxna än hos ungdomar. (Hwang, Frisén & Nilsson, 2018, s.153–155.)

En annan faktor som påverkar en individs utveckling idag är *Internet*, vilket idag är en självklar och nödvändig kontext för de flesta. Kommunikation på internet skiljer sig från kommunikation i verkligheten. Sju aspekter på den kommunikation som sker via internet är; *ofullständig kommunikation, anonymitet, sociala kategorier kan vara dolda, asynkronicitet⁴, ökad kontroll över vad man kommunicerar, minskad kontroll över informationsspridning och ökat kontaktnät*. Då ungdomar kommunicerar på internet, kan de inte se eller höra den andra individen. Ungdomen kan inte heller uppfatta minspel eller röstlägen, vilket är feedback från motparten hur ett budskap har uppfattats. Då detta uteblir kan det leda till att kommunikationen kan bli mera aggressiv än vad den annars skulle ha varit. Anonymitet och de dolda sociala kategorierna kan vara en bidragande faktor till aggressiviteten, eftersom en individ kan dölja sin identitet. Ungdomar har dock större kontroll över vad de kommunicerar till andra. Till exempel kan en individ kontrollera vad som skickas och hur ofta eller snabbt ett svar skickas. Det tidsmässiga glappet som kan uppstå mellan ett inlägg på sociala medier och en direkt feedback, kan få följden att individen som publicerat inlägget inte anpassar sitt beteende efter mottagarens reaktion. Informationsspridningen via internet kan ske snabbt och till flera individer och när det väl är spritt kan det vara omöjligt att ta tillbaka. Detta kan till

⁴ Hwang, Frisén och Nilsson (2018) har i sin bok med detta uttryck syftat till *tidsmässigt glapp*.

exempel ske genom det ökade kontaktnätet som Internet främjar, där individer har möjlighet att "skräddarsy" ett socialt liv på nätet. (Hwang, Frisé & Nilsson, 2018, s.180–184.)

2.2 Attityd

Begreppet *attityd* är synonymt med ordet *inställning* och beskriver egenskaper som berör det inre hos en individ (NE, 2022). Begreppet kan även ha betydelsen *förhållningssätt*, till exempel i uttryck som kritisk attityd (Psykologiguiden, 2022). I min undersökning syftar begreppet *attityd* till inställning och förhållningssätt till polisen.

Till skillnad från personlighet så antas en individs attityd vara något som är inlärt och till stor del påverkats av individens sociala umgänge. Attityd är en generell inställning, en övertygelse, som är stabil över tid och har en känslomässig dimension. Till exempel kan individen ha en viss attityd mot andra människor, grupper eller organisationer. (Aroseus, 2013).

Ur ett inlärningspsykologiskt perspektiv fungerar både vuxna och jämnåriga idoler som modeller som de unga tar efter och imiterar. Detta perspektiv har fokus på människor och miljön där individens utveckling äger rum. I detta perspektiv finns även aspekten att en tidig inläring påverkar den unges fortsatta utveckling, vilket betyder att det är svårt att lära om när något väl är inlärt. Tidigare erfarenheter och upplevelser kommer att ha en avgörande betydelse för individens fortsatta beteende. För att ändra ett beteende bör en individ ges möjlighet att erhålla nya erfarenheter. Inläringsteorin utgår i från att livet är en ständigt pågående inlärningsprocess, och att inläring sker genom två huvudsakliga principer; *klassisk betingning* (inläring genom association, ett visst stimuli eller händelse utlöser en viss reaktion) och *operant betingning* (inläring via konsekvenser). (Hwang, Frisé & Nilsson, 2018, s.32–33.)

2.3 Förebyggande arbete på Åland

Ålands landskapsregering har stadgat i landskapslag 2020:12 att socialvård ska skötas av de enskilda kommunerna, som också ska ombesörja planeringen och verkställandet av

socialvården. Ett förebyggande tänkande skall genomsyra all samhällsplanering och målet är att stödja individernas, familjernas och närmiljöernas självständiga verksamhet. Att förebygga sociala problem och bistå personer som är i behov av stöd är utgångspunkten. (Ålands landskapsregering, 2021.) Det står även stadgat i 3 § landskapslag (2021:12) om tillämpning av polislag på Åland att polisens uppgift bland annat är att förebygga brott (landskapsregering, 2021) och att förebygga något innebär att hindra något från att fullbordas eller verkställas. (Synonymer.se, 2022).

Englund Richard (2021) lyfte fram i sin undersökning *Jag återkommer imorgon då Karlsson är på jobb - En fenomenografisk undersökning om hur det multiprofessionella samarbetet fungerar gällande förebyggande av ungdomsbrottslighet på Åland* hur det multiprofessionella samarbetet fungerar gällande förebyggande av ungdomsbrottslighet på Åland. Bland annat lyfte han fram att Åland är ett litet samhälle, där man ofta ”känner någon som känner någon”, vilket har både för- och nackdelar för samhället. Enligt Englund (2021) kan detta fenomen leda till att det finns goda personliga kontakter som gör att olika former av samarbeten fungerar bättre, men det kan även leda till att beslutade gemensamma rutiner och strukturer glöms bort. En *Samverkansgrupp* mellan Ålands polismyndighet, barnskyddet⁵ och Fältarna grundades med syfte att förebygga brott och otrygghet bland ungdomar genom att tidigt då problem uppstår sätta in resurser. Framför allt ska gruppen öka kunskapen mellan de deltagande aktörerna och förbättra deras samarbete. Initiativtagare till gruppens grundande var Fältarna, som ansåg att ett samarbete kunde utvecklas. Samarbetsgruppen var vid upprättandet Englunds (2021) undersökning i ett sådant stadium att aktörerna höll på att lära känna varandra och skapa en förståelse för hur respektive aktörer arbetar. Gruppens första möte hölls 01.10.2020. (Englund, 2021, 18–19.)

Ålands polismyndighet lyfter i sin årsredovisning 2020 målsättningarna med närhet och tillgänglighet för ökad trygghet i samhället, samt arbete mot våld i nära relationer och hög

⁵ Barnskyddets främsta mål är att stödja familjer och garantera barnens rättigheter, så att barnen har möjlighet och förutsättningar att växa upp i en trygg omgivning och miljö. Inledningsvis arbetar de med att sätta in öppna stödåtgärder så tidigt som möjligt då det behövs. Är detta inte tillräckligt kan de behandla frågan om ett barn ska placeras utanför hemmet, vilket är ett beslut som fattas baserat på lag. (Kommunernas socialtjänst k.f., 2022.)

prioritet av bekämpning av narkotika. Polisen har utgått i sin verksamhet att vara synlig över hela Åland, samt tillgänglig vid de tidpunkter då det har ansetts att polisen har behövts. På grund av Covid-19-pandemin har färre offentliga tillställningar upprättats men istället har polisens övervakningsverksamhet ökat. (Ålands polismyndighet, 2020.)

3 METOD

I detta kapitel redogör jag för vilken forskningsmetod jag använt i mitt arbete. Jag förklarar även de forskningsetiska principerna och redogör för hur jag förhållit mig till dessa. I detta kapitel behandlas även tillvägagångssättet för utformningen av de frågor jag ställer i enkäten, samt vissa relevanta aspekter kring utformningen av den. Grunden till arbetet utgörs av enkäten, vilken finns i sin helhet i bilaga 2.

3.1 Metodologiska utgångspunkter

Insamlingen av information har skett genom en kvantitativ enkät med kvalitativa inslag. I enkäten frågar jag efter informanternas förhållningssätt till polisen, vilket är ett subjektivt ämne. Upprättande av enkäten har skett elektroniskt på webbsidan www.webropol.fi som har fungerat som plattform för både skapande av enkäten och verktyg för analysen av svaren som inkommit.

3.1.1 Kvantitativ och kvalitativ undersökningsmetod

När en forskare utför statistiska analys- och bearbetningsmetoder eller mätningar vid datainsamlingar kan undersökningen anses vara kvantitativ. Forskaren strävar efter att förstå mängd, frekvens och samband mellan olika variabler, och analysen kan förklaras med statistiska siffror och grafer. I en kvalitativ undersökning vill forskaren istället besvara frågor som exempelvis berör informanternas sociala sammanhang eller situationer, så kallad "mjuk data" som måste beskrivas genom fri formulering. Insamling av information i en kvalitativ undersökning sker vanligtvis genom intervju. (Patel & Davidsson, 2019, s.51–52.)

I denna undersökning har jag tillämpat båda undersökningsmetoderna. Enkäten består såväl av numeriska betygsalternativ som möjlighet till formuleringar i fri text. Data som inhämtas från enkäten kan alltså tolkas och analyseras på ett kvalitativt sätt. Undersökningens syfte är att undersöka en attityd, vilket är en subjektiv uppfattning (Patel & Davidsson, 2019, s.51–52) och därför behövs båda undersökningsmetoderna.

3.2 Materialinsamling

Upprättandet av enkäten har skett elektroniskt på webbsidan www.webropol.fi. Genom denna webbsida har även den insamlade informationen analyserats. Enkätfrågorna har utformats på ett sätt som ska vara lätt att förstå för informanterna. Utformningen av frågorna behandlas i följande delkapitel.

För att respektera informanternas integritet har enkäten gjorts anonymt. Den enda information som lagrats från varje enkätsvar, förutom svaren på frågorna, är tidpunkten för när enkäten påbörjats. Skolornas rektorer har läst och granskat både enkäten och följebrevet, och de ansvarade för att distribuera dessa till de studerande.

En kvalitativ undersökningsmetod har vissa nackdelar när man strävar till att få ett stort antal informanter. Det tar betydligt mycket längre tid för informanterna att delge sina svar på frågorna, särskilt om den utförs som personlig intervju. Det är också betydligt mycket tyngre att analysera svaren och sammanställa ett resultat. Jag ville använda mig av en metod som lämpar sig bäst för att samla in ett stort antal svar på ett effektivt sätt. Trots att en undersökning i ett ämne som berör attityder med fördelar kunnat utföras enligt kvalitativ metod, framstod kvantitativ metod som det mest effektiva och främsta alternativet för mig. Men för att ändå fånga upp informanternas subjektiva uppfattningar tillades vissa kvalitativa inslag.

Det bör tas i beaktande att de svar som erhållits från enkäten är informanternas val bland de fördefinierade svarsalternativen. Eftersom informanten inte kunnat svara fritt på dessa frågor kanske svaren inte till fullo motsvarar informantens sanna åsikt. Till vissa frågor har dock ett öppet svar möjliggjorts och informanter har fått välja om denne vill bidra med ett fritt

formulerat svar, eller endast svara genom de presenterade svarsalternativen. Om en kvalitativ metod använts hade förvisso en djupdykning i informanternas attityd och tankar kring polisen varit möjlig. Men denna metod hade medfört att endast ett fåtal informanter hade valts ut och resultatet av undersökningen hade därför baserats på endast ett fåtal ungdomars attityder. Ett sådant resultat hade inte gett en mer omfattande bild av attityden till polisen bland åländska ungdomar. Det är av yttersta vikt att få en uppfattning som återspeglar majoriteten av de åländska ungdomarnas attityd.

Enkäten var öppen för informanterna mellan 21 mars och 7 april enligt instruktionerna i följebrevet. I samråd med rektorerna förlängdes denna tid till 12 april för att öka antalet svar i enkäten.

3.2.1 Utformning av frågor

Förarbetet inleddes med utformningen av de frågor som skulle ingå i enkäten. Att utforma relevanta frågor, samt tänka över eventuella för- och nackdelar med respektive frågeställning är viktiga aspekter i ett undersöknings-förarbete. I boken *Enkäter i praktiken – en handbok i enkätmetodik* (Ejlertsson, 2019) poängterades tydligheten i frågans innebörd, samt vilka frågetecken som kan skapas hos informanten vid otydliga formuleringar. Till exempel uppmärksammar Ejlertsson på att inte ställa mer än en fråga åt gången (2019, s.66), samt att vara försiktig med användandet av ja/nej-svarsalternativ (2019, s.81). Jag har tagit detta i beaktande vid utformningen av min enkät. (Ejlertsson, 2019, s.55–96.)

I enkäten har jag beaktat informanternas unga ålder genom att anpassa språket till deras ålder och mognad. Jag har också tagit i beaktande enkätens och svarsalternativens symmetri, för att undvika att informanterna missförstår och svarar motsatsen till vad de ämnat svara. Detta kan hända om svarsalternativens utformning varierar från fråga till fråga eller om informanterna svarar under stress eller tidspress. (Ejlertsson, 2019, s.85.) Vid analys av materialet är det även viktigt att ta i beaktande hur informantens procedur för att besvara enkäten har sett ut. Har informanten till exempel sovit dåligt, haft ont eller gott om tid vid besvarande av enkäten eller är ointresserad? Dessa faktorer kan påverka om informanten vill

lägga ner mycket ansträngning eller göra proceduren så enkel som möjlig. (Ejlertsson, 2019, s.49.)

Innan utskick gick till den egentliga målgruppen testades enkäten mot en pilotgrupp vid Polisyrkeshögskolan i Tammerfors, som bestod av mina kurskamrater och lärare. Detta gjorde jag för att få en granskning av språk och funktionalitet, att regler var fungerande samt eventuell övrig feedback. (Ejlertsson, 2019, s. 99–100.)

Enkätens första frågor handlade om informanten själv och dennes bakgrundsfakta. Första frågan handlade om vilken skola informanterna studerade vid och den andra om informantens ålder. Frågan berörande skolan ställdes för att kunna se hur stor del av studerande från respektive skola deltog i enkäten. För att kunna dela upp informanterna i åldersgrupper gavs informanterna fyra svarsalternativ att välja mellan i frågan berörande ålder. Eftersom undersökningen riktar sig till ungdomar delades svarsalternativen in enligt följande; 16 år, 17 år, 18 år och 18+ år. I delkapitel 2.1 förklaras teorierna kring åldersspann för ungdomar och vuxna i detalj.

Fråga 3 till 5 handlade om hur informanten upplever sig se polisen, på vilket sätt kontakten skett och hur ofta de upplever sig ha haft en dialog med polisen under ett år. Fråga 3 (se bilaga 2) har sju svarsalternativ, varav endast ett kunde väljas.

Frågorna 6 till 18 berör informanternas uppfattning och attityd till polisen. De frågor som berör informantens uppfattning om polisen och deras arbete har formaterats att besvaras genom svarsalternativ på en skala från ett till fem, varav ett står för en negativ attityd och inställning till polisen och fem för en positiv. Denna betygsskala har varit kontinuerligt genom hela enkäten. Frågor där informanterna har haft möjlighet att välja fritt formulerade svar har ställts med avsikt att försöka få ord till de åsikter informanterna har mot polisen.

Jag ansåg att det var relevant att ta reda på om ungdomarna har kännedom om förkortningarna ACAB och 1312, och om de känner till om de brukar användas av ungdomar. Därför konstruerades en fråga om detta.

I fråga 17 undersöks ungdomarnas tröskel att gå fram och ta kontakt med poliser. Syftet med fråga 18 var att undersöka om ungdomar önskar en större generell polisiär närvaro i samhället eller inte.

3.3 Hermeneutik

Hermeneutik handlar om att tolka och förstå forskning, och med hjälp av det hermeneutiska förhållningssättet analyseras forskningens resultat. (Patel & Davidson, 2019, s.33–34.)

Det hermeneutiska förhållningssättet används oftast då en informationsinsamling har utförts genom intervjuer. Hermeneutik beskrivs enligt Patel och Davidson (2019) som en användbar metod då det söks förståelse för andra människor och den egna livssituationen genom att tolka hur mänsklig existens kommer till uttryck i tal och skrift, men även i handlingar och livsytringar. Undersökaren eller forskaren närmar sig och analyserar materialet subjektivt och baserat på sin egen förutfattade förståelse. (Patel & Davidsson, 2019, s. 33.)

Forskaren använder sig av sin egen förståelse som ett verktyg i tolkningen av materialet. Då forskaren tolkar materialet uppstår ny förståelse, vilket tillför ny textproduktion som leder till ytterligare ny tolkning och förståelse. Detta fenomen är delar i en helhet som ständigt utvecklas och växer och kallas för den hermeneutiska spiralen. (Patel & Davidson, 2019, s.34–35.)

Materialet i denna undersökning har analyserats enligt hermeneutiska analysmetoden och ur utvecklingspsykologiska perspektiv. Svaren som inkommit från min enkät har tolkats och den nya informationen har ställts mot utvecklingspsykologiska källor för att förstå informanternas svar. Jag har tagit i beaktande utvecklingspsykologisk information och detta har bidragit till att inte fastna i den hermeneutiska spiralen. Då resultatet har ställts mot utvecklingspsykologiska källor har de tolkningar som uppstått från informanternas svar besvarats och tack vare detta har spiralen brutits.

3.4 Induktion

Induktion är ett begrepp som anger ett alternativt sätt som en forskare kan arbeta med för att relatera empiri och teori. En forskare arbetar för att producera teorier som ska ge en så riktig kunskap som möjligt om verkligheten. Teorins underlag är data eller information om den del av verkligheten som ska studeras och detta kallas kort för empiri. (Patel & Davidson, 2019, s.26.)

Då en forskare arbetar induktivt har denne inte förankrat forskningen i en tidigare teori, utan har studerat forskningsobjektet och utifrån den insamlade informationen (empirin) formulerat en teori. Risken med att arbeta induktivt är att forskaren inte vet något om teorins räckvidd, generalitet, då den baserar sig på empiriskt underlag som är typiskt för en speciell situation, grupp av människor eller tid. Att inte arbeta utifrån en tidigare teori innebär inte att forskaren arbetar förutsättningslöst, utan forskaren har egna idéer och föreställningar som kommer att påverka de teorier som produceras. (Patel & Davidson, 2019, s.27.)

En uppfattning om attityden hos ungdomar har utgjort startpunkten för min undersökning, vilket inte har varit förankrat i en tidigare teori. Resultatet med denna undersökning kommer inte att sluta i en teori, då detta studieobjekt befinner sig i ständig förändring. Dock kan denna undersökning fungera som en modell för framtida undersökningar inom liknande eller samma område. (Patel & Davidson, 2019, s.25–26.)

3.5 Reliabilitet och validitet

Med *reliabilitet* avses en tillförlitlighet till tillvägagångssättet som forskaren har använt i sin undersökning för att se om resultatet skulle vara det samma om undersökningen utförs på nytt vid andra tillfällen. Eftersom en attityd är en subjektiv uppfattning kan flera faktorer påverka informanten, vilket i sin tur kan påverka resultatet i en undersökning om den upprättas på liknande sätt vid ett annat tillfälle (förutsagt att det handlar om samma målgrupp). En informant kan inledningsvis ha en negativ inställning som framkommer i en första undersökning, men inför en andra undersökning har informanten påverkats på ett sätt som har ändrat dennes inställning i en mer positiv riktning. Resultatet mellan

undersökningarna är olika trots att tillvägagångssättet och målgruppen är de samma. Under min praktik vid Ålands polismyndighet besökte jag Ålands yrkesgymnasium vid flera tillfällen, bland annat för att hålla en föreläsning för studerande, vilket inträffade några dagar innan min enkät öppnades. Mitt besök på yrkesgymnasiet kan ha påverkat svaren för de informanter som deltog i föreläsningen, sannolikt mer på frågan om kontakten med polisen än frågan om deras attityd till polisen. Detta är ändå en aspekt som bör beaktas beträffande resultatet av min undersökning. (Bell, 2000, s.89.)

Begreppet *validitet* betyder att mäta om något är giltigt. Det kan handla om att avgöra om en fråga i en enkätundersökning är ställd på ett sådant sätt att frågan mäter det den är avsedd att mäta. En fråga som är reliabel, behöver inte vara valid, eftersom frågan kan ge samma svar vid flera olika tillfällen, men behöver inte vara ställd på ett sådant sätt så den mäter det den är avsedd att mäta. För att kontrollera att frågorna är valida bör frågorna granskas med kritiska ögon. I min undersökning användes en pilotgrupp för att granska frågornas formuleringar. Det har gett en indikator på hur väl frågorna är formulerade och hur tillförlitliga de kan anses vara. (Bell, 2000, s.90). Ejlertsson (2019) anser att med en valid fråga avses en fråga som har förmågan att mäta det den är avsedd att mäta. Frågan kan ha hög validitet och kan vara utan eller ha ett litet systematiskt fel. För att inte påverka realiteten måste det systematiska felet vara litet. Ejlertsson (2019) menar att det inte är frågor eller frågeformuläret som valideras, det är frågorna i relation med syftet med respektive fråga. (Ejlertsson, 2019, 118–119.) Jag har bekantat mig med frågeformuleringar i tidigare och likande undersökningar som gjorts i Sverige och jämfört dessa med mina egna frågeformuleringar.

De källor jag använt mig av består främst av böcker som har publicerats av förlag som har granskat författarens texter. Några av källorna används även som kurslitteratur för studerande på Åland som studerar vid Högskolan på Åland. Jag har även använt mig av flera avhandlingar/examensarbeten från både Finland och Sverige. Eftersom dessa är publicerade examensarbeten kan de antas ha genomgått en granskningsprocess vid de examinerande läroinstanserna, vilket stärker källornas validitet. Samtliga examensarbeten har publicerats på 2000-talet. (Jordan, 2021.)

3.6 Forskningsetiska principer

De fyra forskningsetiska principerna; *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*, har respekterats och beaktats i min undersökning och under hela min undersökningsprocess.

Informationskravet innebär att de som deltar i undersökningen informeras om syftet med undersökningen samt hur undersökningen går till (Patel & Davidson, 2019, s.84.) Jag har informerat båda skolornas rektorer om min undersökning och har inväntat deras samtycke och godkännande att utföra undersökningen. Informanterna har informerats genom ett följebrev som skickas ut till dem (se bilaga 1) där jag gett dem samma information som till rektorerna.

Enligt de forskningsetiska principer i Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (Jordan, 2022) och *Forskningsmetodikens grunder - att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Patel & Davidson, 2019) ska samtycke från informantens vårdnadshavare inhämtas då informanten är under 15 år. *Samtyckeskravet* innebär att informanterna själva bestämmer om de vill medverka i undersökningen eller inte, samt i vilken utsträckning de vill medverka. Då undersökningar riktar sig till personer under 15 år bör även informantens vårdnadshavare samtycka till att informanten deltar i undersökningen. Jag valde inledningsvis att begära informanternas vårdnadshavares samtycken, eftersom informanterna är under 18 år. Detta kunde senare konstateras onödigt, samt påverka antalet enkätsvar negativt. Varken Ålands lyceum eller Ålands yrkesgymnasium begär in samtycke från vårdnadshavare då de själva utför enkätundersökningar i skolorna. För att följa skolornas normala förfarande för enkätundersökningar, och få så stort svarsantal som möjligt, bestämde jag mig till slut för att inte begära vårdnadshavarnas samtycken. Detta står inte i strid med de forskningsetiska principerna.

Jag har konfigurerat enkäten så att jag kan se hur många svar som inkommit, vilket datum informanterna har svarat och när enkäten påbörjades. I enkäten har jag inte ställt frågor som kan anses vara av etiskt känslig natur och endast samlat in två frågor som personligen berör

informanten; vilken skola de studerar vid samt vilken ålder de har. Resultatet från enkätundersökningen har bevarats så att ingen obehörig har haft möjlighet att ta del av dem. På det sättet har jag även respekterat *konfidentialitetskravet*, som innebär att bevara informanternas integritet och bevara svaren oåtkomligt för utomstående. (Patel & Davidson, 2019, s.84.)

De studerande, samt rektorerna för gymnasieskolorna, har informerats om att svaren som inhämtas används för denna undersökning och att deras svar förstörs efter utförd analys. Information gällande var undersökningens resultat kommer att publiceras och finnas tillgänglig för intresserade har distribuerats till både rektorer och informanter. Samtlig information gick till informanterna i följebrevet som skickades ut i samband med enkäten. *Nyttjandekravet* innebär att den information som samlas in till undersökningen endast används till undersökningens ändamål. (Patel & Davidson, 2019, s.84.) Jag valde att vara särskilt tydlig med att informanternas svar kommer att förstöras efter utförd undersökning.

3.7 Forskningslov

Inriktningen och avgränsningen till Åland har inneburit att undersökningen inte krävt något forskningslov från Polisstyrelsen i Finland och inte heller från Ålands polismyndighet. Rektorerna vid Ålands lyceums och Ålands yrkesgymnasiums tillfrågades om lov för att utföra undersökningen och båda uppgav att det inte fanns några hinder från skolornas sida.

4 RESULTAT

Resultatet från min undersökning presenteras i detta kapitel med hjälp av tabeller. I enkäten deltog totalt 394 informanter av omkring 1000 studerande vid Ålands gymnasium. Resultatet presenteras i delkapitel indelat enligt enkätfrågornas teman. Varje fråga behandlas i sin helhet och svaren har jämförts mot åldersgrupperna 16, 17, 18 och 18+ år.

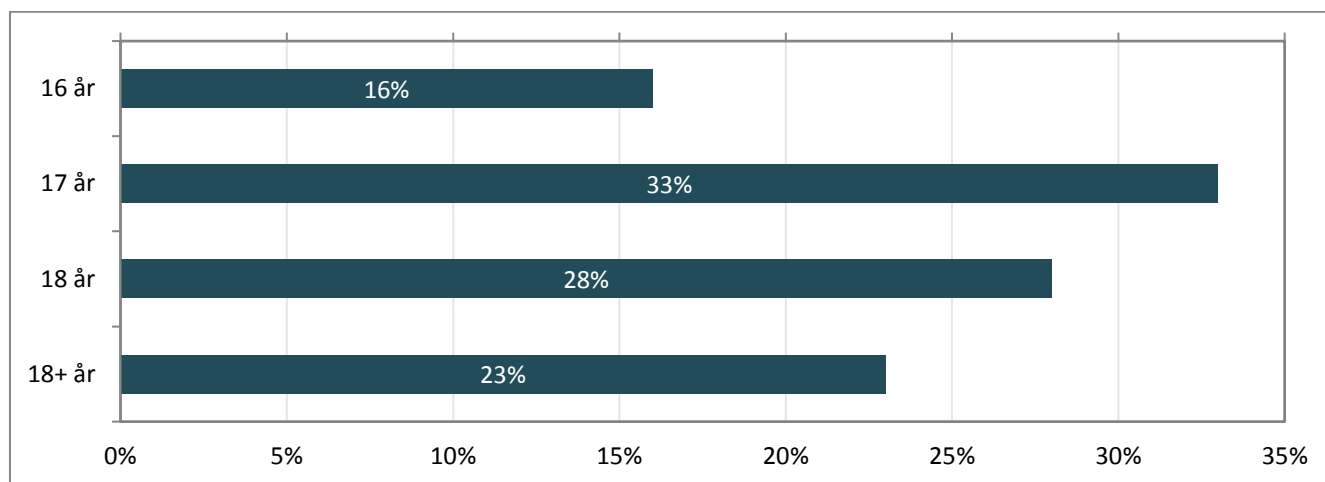
Antalet deltagande informanter är 394, men antalet svar varierar mellan frågorna. Det högsta antalet svar på en enskild fråga är 393 och det lägsta 385. Detta berättar att en del av informanterna inte har önskat samverka i den önskade utsträckningen, vilket är deras rätt enligt *samtyckeskravet*. Enkätens tekniska inställningar har möjliggjort för informanter att

lämna frågor obesvarade. Det går alltid att spekulera i varför en informant väljer att lämna en fråga obesvarad. Det kan exempelvis bero på otillräckliga svarsalternativ eller omständigheterna då informanten svarade på enkäten.

4.1 Frågor gällande informanten

Frågorna 1–2 berörde informanten själv; om denne studerar vid Ålands lyceum eller Ålands yrkesgymnasium, samt informantens ålder. 68 % av informanterna har svarat att de studerar vid Ålands yrkesgymnasium och 32 % har svarat att de studerar vid Ålands lyceum. På frågan svarade 389 informanter. I frågan om ålder gavs fyra svarsalternativ där informanten kunde välja 16 år, 17 år, 18 år, eller 18+ år. På frågan svarade 391 informanter.

Figur 1 nedan visar att den största delen av informanterna har angivit att de är 17 år, vilket är inom spannet för ungdomsåren. Enkäten har alltså nått den målgrupp undersökningen är ämnad att rikta sig till och att deltagande från denna målgrupp har påvisats.

Figur 1 Visar procentuellt hur många av det totala antalet informanter det finns för respektive åldersgrupp

4.2 Hur ofta har ungdomar kontakt med polisen och i vilka sammanhang?

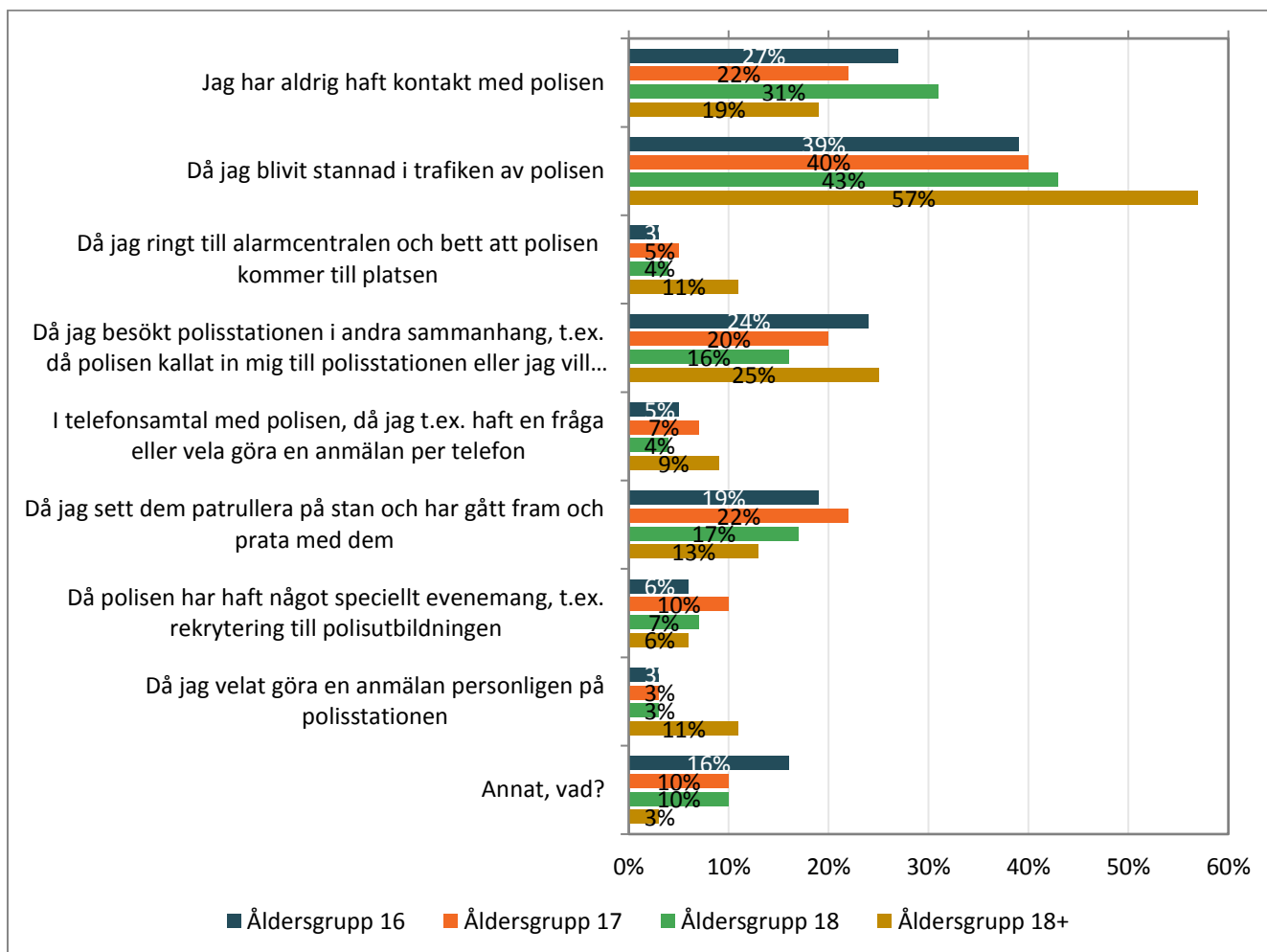
I fråga 3 frågas hur ofta informanterna upplever sig se en polis under en normal dag⁶ och i fråga 5 hur ofta informanterna upplever sig ha haft en dialog⁷ med polisen under det senaste året.

Då fråga 3 jämfördes mot åldersgrupperingarna, visade det sig att en majoritet i grupperna 17 år (27 %), 18 år (33 %) och 18+ år (32 %) upplever sig se polisen ungefär en gång i veckan, medan en majoritet av åldersgruppen 16 år (26 %) upplever sig se polisen ungefär varannan dag. Av dessa har största delen i åldersgrupperna 16 år (39 %), 17 år (36 %) och 18 år (44 %) svarat att de upplever att de aldrig har haft en dialog med polisen under det senaste året, medan största delen i åldersgruppen 18+ år (36 %) upplever att de har haft en dialog med polisen vid 2–5 tillfällen under det senaste året.

I fråga 4 ställs undersökningens ena forskningsfråga som ber informanterna svara i vilka sammanhang de har haft kontakt med polisen. Här har informanterna haft möjlighet att välja mellan nio svarsalternativ (se bilaga 2, fråga 4). Ett av alternativen, "annat, vad?", har gett informanten möjlighet att med egna ord berätta i vilka sammanhang de har haft kontakt med polisen. Frågan har tillåtit max två svar. Det totala antalet svar på fråga 4 var 390 och antalet valda svarsalternativ var 555. Resultatet på fråga 4 visas nedan i figur 2.

⁶ I frågan har beskrivningen för en normal dag angetts enligt följande; "Med en "normal dag" avses t.ex. en skoldag/arbetsdag, vardag eller helg, det vill säga inga speciella evenemang på gång så som RockOff eller Skördefest. Du kan t.ex. ha sett polisen patrullera i en polisbil eller på MC:n eller polisen har fotpatrullerat eller du har besökt polisstationen."

⁷ Begreppet dialog har förklarats i frågan enligt följande; "I denna fråga avses de gånger då du och en polis diskuterat med varandra en längre stund (längre än 2 minuter)"

Figur 2 Visar i vilka sammanhang respektive åldersgrupper har haft kontakt med polisen.

En majoritet från samtliga åldersgrupper har uppgivit att de haft kontakt med polisen då de blivit stannade i trafiken av polisen. I trafiken rör sig flera ungdomar, bland annat för att ta sig till och från skolan, med mopeder eller mopedbilar eller dylikt.

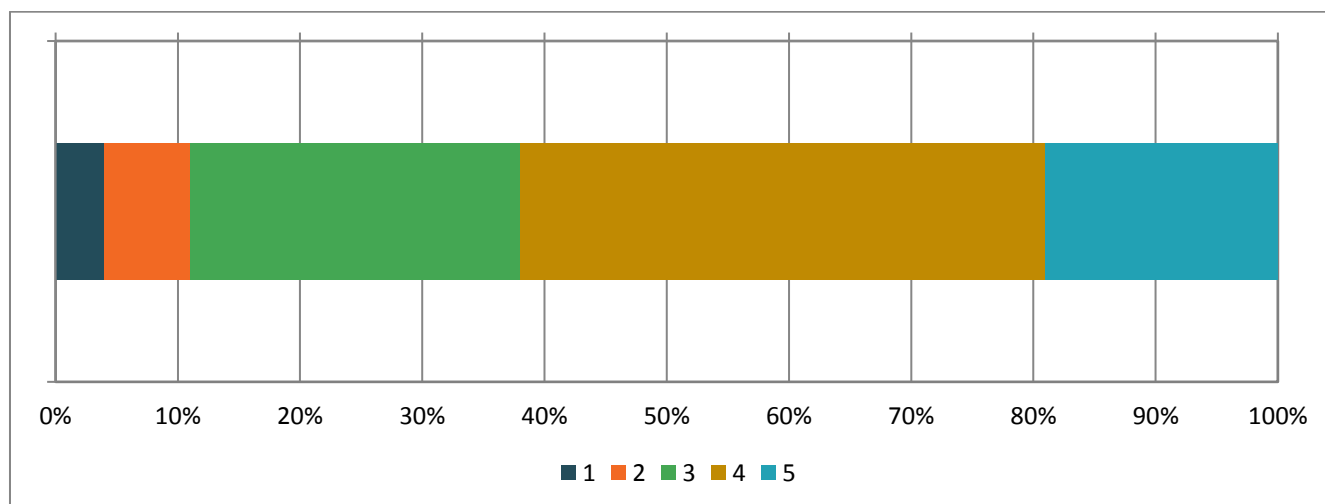
I fråga 4 har 37 av informanterna valt svarsalternativet "annat, vad", vilket motsvarar nio procent av det totala svarsantalet. Detta svarsalternativ har valts likvärdigt av informanter från alla åldersgrupper. 32 informanter valde att ytterligare besvara följdfrågan "vad". Av de svar som mottagits, har flera beskrivit situationer där ungdomar mött polisen vilka inte tagits i beaktande vid upprättande av enkäten, till exempel då ungdomar vistas på fester eller då polisen har tagit initiativ att talat med dem på stan. Flera av de fritt formulerade svaren är alternativ som kunde ha placerats som valbara svarsalternativ, till exempel förhör eller

ansökan om körkort. Informanterna kan nu ha valt det fjärde svarsalternativet; ”Då jag besökt polisstationen i andra sammanhang, t.ex. då polisen kallat in mig till polisstationen eller jag vill fråga om man hittat mitt borttappade föremål med mera.” i brist på fler detaljerade alternativ. I svaren har informanter också lyft situationer då de blivit omhändertagna av polis eller då de färdats med en vän i ett fordon och polisen har stannat dem. Ett fåtal av de fritt formulerade svaren har mer handlat om informantens frustration över polisens agerande i enskilda situationer. Sådana svar har inte använts i analysen av statistiken eftersom de inte svarat på den egentliga frågan.

Av 385 svar i fråga 5 upplevde 149 informanter (39 %) att de aldrig har haft en dialog med polisen under det senaste året. Av dessa var 39 % från åldersgrupp 16 år, 36 % från åldersgrupp 17 år, 44 % från åldersgrupp 18 år och 34 % från åldersgrupp 18+ år.

4.3 Ungdomars attityd till polisen

392 informanter besvarade fråga 6 och av dessa valde 43 % alternativ fyra, som antyder att de generellt är positivt inställda till polisen. Figur 3 nedan visar resultatet av frågan.

Figur 3 Visar skalan från 1–5 och hur stor del av informanterna har valt respektive alternativ på skalan. Färgerna motsvarar respektive nummer på skalan.

Vid jämförelse mellan åldersgrupperna visar resultatet att majoriteten informanter från respektive åldersgrupp har valt alternativ fyra.

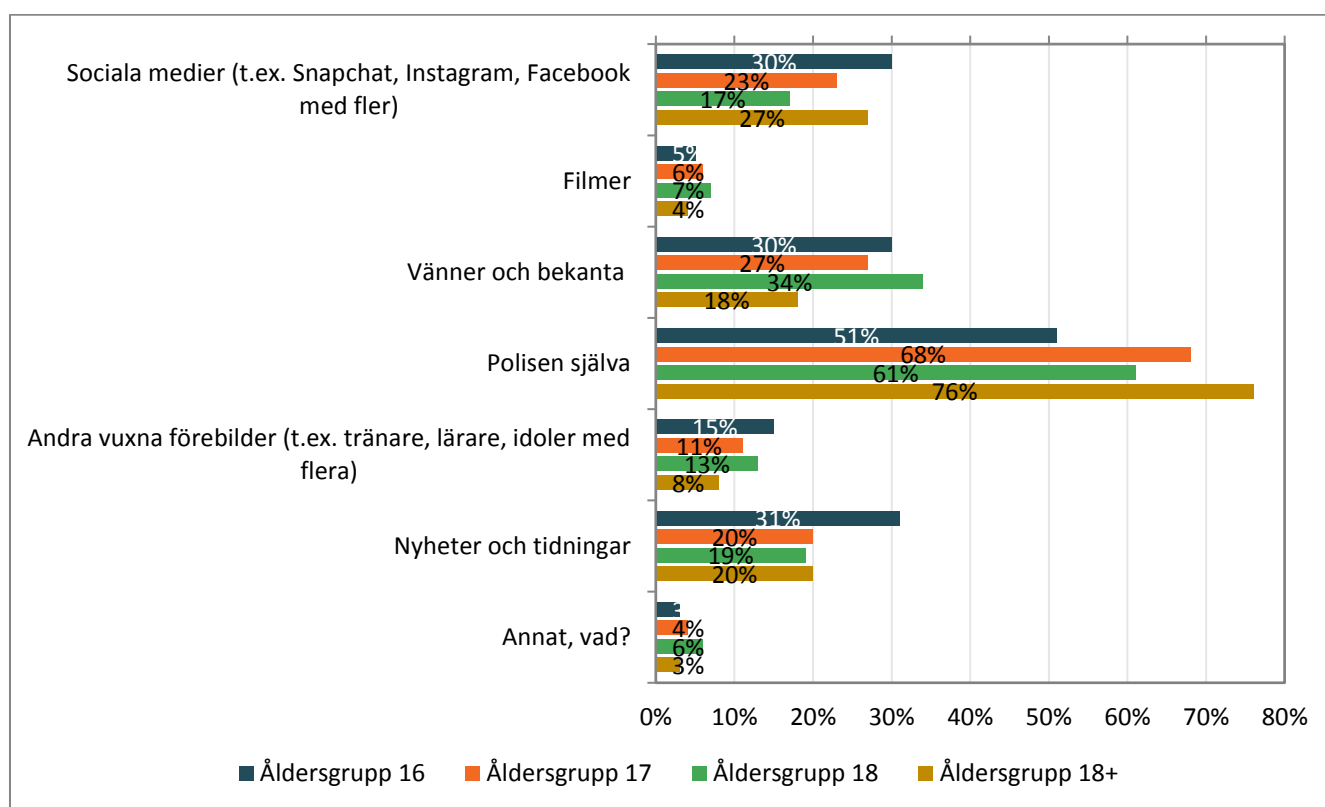
I följande fråga (7) fick informanterna besvara vad som har påverkat deras generella uppfattning om polisen. Informanterna kunde välja två svarsalternativ bland sju möjliga. Det sjunde alternativet var ett alternativ för fri formulering. Svarsalternativ 4; Polisen själva har valts av 253 informanter (65 %). Detta visar på att polisen själva påverkar informanterna i stor utsträckning. Resultatet visar även att 27 % av informanterna upplever att vänner och bekanta har påverkat deras generella uppfattning om polisen. 23 % upplever att sociala medier har påverkat dem och 22 % upplever att nyheter och tidningar har påverkat deras generella uppfattning om polisen. I figur 4 visas resultatet av frågan indelat per åldersgrupp.

I delkapitel 2.3 lyftes årsredovisningen för Ålands polismyndighet 2020 fram, där ett av målen var att polisen skulle synas i samhället. På grund av Covid-19 pandemin har polisen haft färre offentliga tillställningar där man kunnat synas i person. Eftersom ungdomar upplever att polisen själva till stor del påverkar deras attityd, men man nu inte kunnat synas på samma sätt, kan detta vara en faktor som påverkat svaren i enkäten. Dock har polisen syns i trafiken, samt på sociala medier genom exempelvis ungdomspolis Hagströms Facebook-sida. (Ålands polismyndighet, 2020.)

I dessa tider påverkas ungdomar mycket av sociala medier, vilket jag har behandlat tidigare i delkapitel 2.1. Allt som sker i deras liv och utveckling, så som identitetsskapande och relationer, utspelas på Internet. Ungdomar i dagens samhälle har växt upp med sociala medier och ser det som en naturlig del av vardagen i sina liv. (Hwang, Frisén & Nilsson, 2018, s.180, 187.) Enligt ett massexperiment vid namn "Nyhetsvärderaren" som gjordes 2017 med målet att kartlägga digitala nyhetsflöden i sociala medier, fann man att 58 % av informanterna använde Facebook som den primära källan för nyheter. Enligt samma studie ansågs Twitter vara den mest trovärdiga källan med betyg 7,4 i trovärdighet på en skala från 1 till 10. Facebook fick motsvarande 6,4 i betyg enligt samma skala. (Nationalencyklopedin AB, 2022).

Som jag tidigare nämnt i mitt teorikapitel, delkapitel 2.1, är vänner viktiga i en ungdoms liv, dels för dennes utveckling dels för den känslomässiga separationen från familjen. I resultatet från frågan 7 vad som har påverkat ungdomens generella attityd till polisen, är alternativet

vänner och bekanta det andra mest valda alternativet. Detta tyder på att i en ungdom som kommer med i ett kompisgäng av ungdomar speglar sig och jämför sig mot dem för att utveckla sin identitet. Här prövas även olika attityder och förhållningssätt, vilket kan ha en positiv eller negativ utkomst för ungdomens fortsatta utveckling. (Hwang, Frisén & Nilsson, 2018, s.153–155.) Ungdomarna har svarat på fråga 7 att polisen själva har påverkat deras generella attityd. Dessa ungdomar som polisen har mött, kan sedan komma att påverka sina vänner och bekanta i sin vänkrets eller dylikt. Dessa två faktorer är de som främst valts som svar på denna fråga.

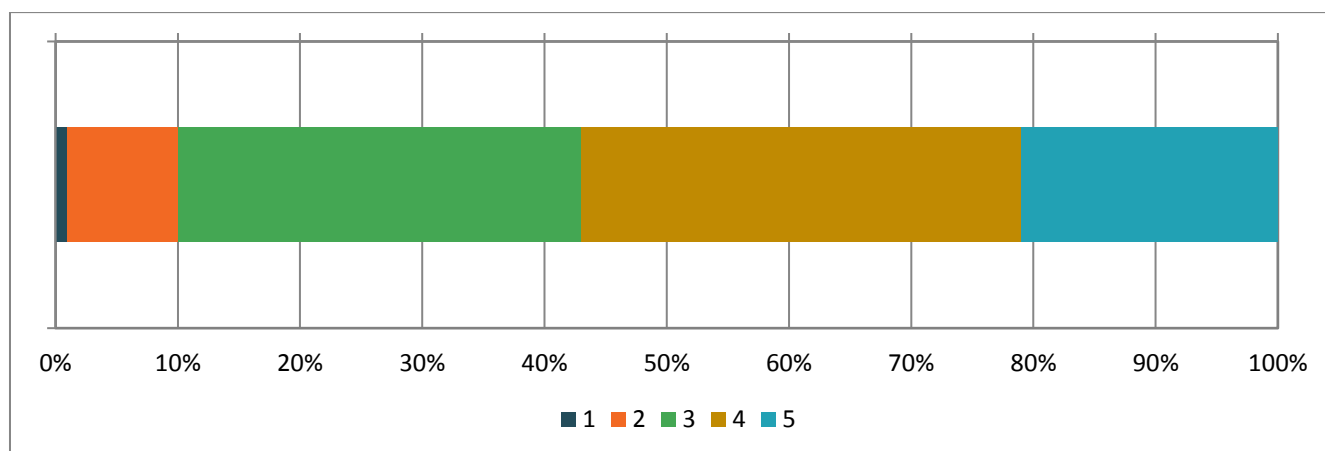

Figur 4 Visar resultatet på frågan vad informanterna upplever att ha påverkat deras generella attityd till polisen. Indelningen är enligt åldersgrupp.

Också i denna fråga (7) gavs möjlighet för informanterna att formulera ett fritt svar som följd på svarsalternativet ”vad?”. Av de 17 informanter som valt detta svarsalternativ har endast 13 valt att ge ett fritt formulerat svar. De egna svaren har större variation i denna fråga än i fråga 4, och det förekommer flera svar som uttrycker en frustration över upplevt dåligt agerande från polisen. Flera av svaren besvarar inte den egentliga frågan.

I Samverkansgruppen, vilken jag behandlade i delkapitel 2.3, ingår Ålands polismyndighet, barnskyddet och Fältarna (Englund, 2021, 19). I de fritt formulerade svaren har barnskyddsanmälan lyfts, vilket är en anmälan som upprättas då någon bedömer att ett barns behov av hjälp kan behöva utredas (Ålands landskapsregering, 2021). Polisen är skyldig att upprätta en barnskyddsanmälan (Finlex, 2021), vilket kan ske till exempel i samband med att polisen anländer till en plats där ungdomar förtär alkohol. Målet med Samverkansgruppen är att förbättra samarbetet mellan aktörerna, samt öka kunskapen om aktörernas arbete mellan varandra (Englund, 2021, 19). Om kunskap om barnskyddets arbetsätt förmedlas till alla aktörer, kan kunskapen om barnskyddsanmälnans syfte och process förmedlas vidare till ungdomar. Detta kan eventuellt bidra till minskad frustration när anmälan upprättas och förebygga att ungdomar påträffas i miljöer som är skadliga för deras utveckling, samt till att få föräldrar att ta ansvar över att veta var deras ungdomar vistas.

Frågorna 8–11 har formulerats som påståenden där informanterna får ange om de är av samma åsikt eller av annan åsikt. Alternativ 1 står för "helt av annan åsikt" och alternativ 5 för "helt av samma åsikt". Alternativ 3 står för "*ingen speciell åsikt/neutral*". Det totala medelvärdet och medianen i samtliga påståenden har varit fyra, då över 390 informanter svarat på samtliga påståenden. Figur 5 visar ett exempel på resultatet från fråga 9.

Figur 5 Visar resultatet av fråga nio där informanterna fick ta ställning till påståendet "i allmänhet är polisens kundbemötande bra".

Under 15 % av informanterna har valt nummer 2 eller 1, som står för "helt annan åsikt". Detta antyder att de flesta upplever att de påståenden som presenterats i enkäten motsvarar informantens upplevelser av polisen. I samtliga frågor har medianen och medelvärdet varit fyra och det totala svarsantalet har varierat. Det lägsta antalet svar har varit 391 och det högsta var 393. I fråga 8 har informanterna i respektive åldersgrupp en majoritet som svarat att de är delvis av samma åsikt (148), eller helt av samma åsikt (81), och 121 upplever att de är neutrala eller inte har en speciell åsikt.

Fråga 9 visar resultatet att det fler informanter som upplever att de är neutrala eller inte har en speciell åsikt, än de som är helt av samma åsikt. Detta överensstämmer för samtliga åldersgrupper. I åldersgruppen 17 år har samma antal informanter valt alternativ 3 som alternativ 4. Ingen hade valt alternativ 1 i den åldersgruppen, men i ålderskategori 18+ år var det flest informanter (5) som valt alternativ 1. I åldersgruppen 16 år hade ingen valt alternativ 1. Den åldersgrupp där flest informanter valt alternativ 1 var åldersgrupp 18+ år. Flest informanter från åldersgrupp 17 år hade valt alternativ 5 som svar.

I fråga 11 hade informanter från åldersgrupp 17 år valt alternativ 1 flest gånger i jämförelse med de övriga åldersgrupperna. Denna åldersgrupp var även den som i jämförelse med de andra åldersgrupperna hade flest informanter som valt alternativ 5.

I delkapitel 2.1 redogjordes för den psykologiska utvecklingen som hör till ungdomen och vilket åldersspann som räknas till ungdom. Det redogjordes även för inlärningsperspektivet och att inläring sker genom två principer; klassisk betingning och operant betingning. Påståendena i fråga 11 har informanterna besvarat baserat på sina erfarenheter eller upplevelser av polisen. Påståendena i frågan kan anses relatera till inlärningsprinciperna, eftersom informanterna har egna erfarenheter av hur polisen agerar och arbetar. Då en polis har stannat en förare i trafiken så har det enligt principen *operant betingning* en skillnad om polisen granskar bilen eller inte, det vill säga om polisen är noggrann eller inte. Har individen lärt sig köra bil enligt operant betingning, har det en avgörande påverkan på dennes viljestyrda beteenden i samband med bilkörning. Detta kan i framtiden förebygga att individen underlåter sig att kontrollera fordonet eller att handlingarna inte är i skick, eftersom denne vill

undvika en negativ konsekvens, vilket kan vara böter. (Hwang, Frisé och Nilsson, 2018, s.33.)

Fråga 12 har fyra svarsalternativ. Av 390 informanter som besvarat frågan, har 12 svarat att de upplevt dialogen som jättebra (svarsalternativ 2), 207 (53 %) svarade att de upplevt en dialog med polisen som är "helt okej/neutral" (svarsalternativ 3) och 19 svarar att de upplevt dialogen som "dåligt" (svarsalternativ 4). Om informanten svarade att den upplevt dialogen som dålig ställdes en följdfråga (fråga 12.1, se bilaga 2). I följdfrågan kunde informanten välja högst två svarsalternativ. Att svarsalternativ 4 har valts visar att polisens eget agerande och bemötande har påverkat informantens åsikt. I följdfrågans svarsalternativ har fyra informanter valt det öppna svarsalternativet och tre informanter de givna svarsalternativen. Av de fritt formulerade svaren har det inte varit möjligt att tolka någon värdefull information kring varför informanten upplevt dialogen som dålig. Svaren är ofullständiga och kan anses vara ogiltiga för analys i resultatet

En klar majoritet i samtliga åldersgrupper har valt svarsalternativet (3) helt okej/neutral på fråga 12. Åldersgrupp 18+ år var den där flest informanter valt detta svarsalternativ. 27 % av informanterna i åldersgrupp 18 år har upplevt att de inte har haft en dialog eller ett samtal med polisen överhuvudtaget. En minoritet från respektive åldersgrupp har valt svarsalternativ 4; "dåligt". På den tillhörande följdfrågan har flest informanter valt alternativ 2; att de upplevde att polisen var otrevlig mot dem. Samtliga informanter som uppgett svarsalternativ 4; "dåligt" har valt samma alternativ. Det näst vanligaste alternativet var svarsalternativ 3; att polisen ansåg att det som de hade att berätta var oviktigt, vilket sju av de 12 informanterna hade valt.

Då informanterna fick ta ställning till fem andra påståenden, i fråga 13, hade informanten på en skala 1–5 att välja mellan, där 5 anger helt av samma åsikt och 1 helt av annan åsikt, visade både medelvärdet och medianen av resultatet fyra. Detta antyder att en majoritet anser att de är av samma åsikt, men inte helt av samma åsikt. Endast en minoritet från samtliga åldersgrupper i samtliga påståenden hade valt alternativ 1. I samtliga påståenden har åldersgrupp 18+ år valt alternativ 1 flest gånger, förutom i det tredje påståendet (se bilaga 2) där åldersgrupp 16 år (1,6 %) stod för den högsta procenten.

Då informanterna fick ta ställning till vilken den första känslan de får då de ser poliser patrullera (fråga 14), samt då de blir stannade av polisen i trafiken (fråga 15) svarade en majoritet (34 %) att de inte känner något speciellt eller är neutrala. Dock svarade 23 % att de känner rädsla då de blir stannade av polisen i trafiken. 34 % svarade på denna fråga att de aldrig blivit stannade av polisen, vilket motsvarar 132 informanter av 388 svar.

I frågan berörande den första känslan då du ser polisen patrullera (fråga 14), hade alternativen "neutral/inget speciellt", "rädsla" och "spänning" valts främst av informanter från åldersgrupp 17 år. I alternativet "rädsla" hade flest informanter från åldersgrupp 16 år valt detta alternativ. Åldersgrupp 18+ år stod för de flesta som valt svarsalternativet *irritation* och åldersgrupp 18 år stod för de flesta som valt alternativet *trygghet*.

I frågan berörande den första känslan då informanten blivit stannad av polisen i trafiken (fråga 15) var det åldersgrupp 18 år som stod för de flesta som svarat alternativ *rädsla* och åldersgrupp 16 år hade de flesta val av alternativet *irritation*. I alternativet "inget speciellt/neutral" hade åldersgrupp 18+ år de flesta valen, och i alternativ "spänning" hade åldersgrupp 17 år de flesta valen.

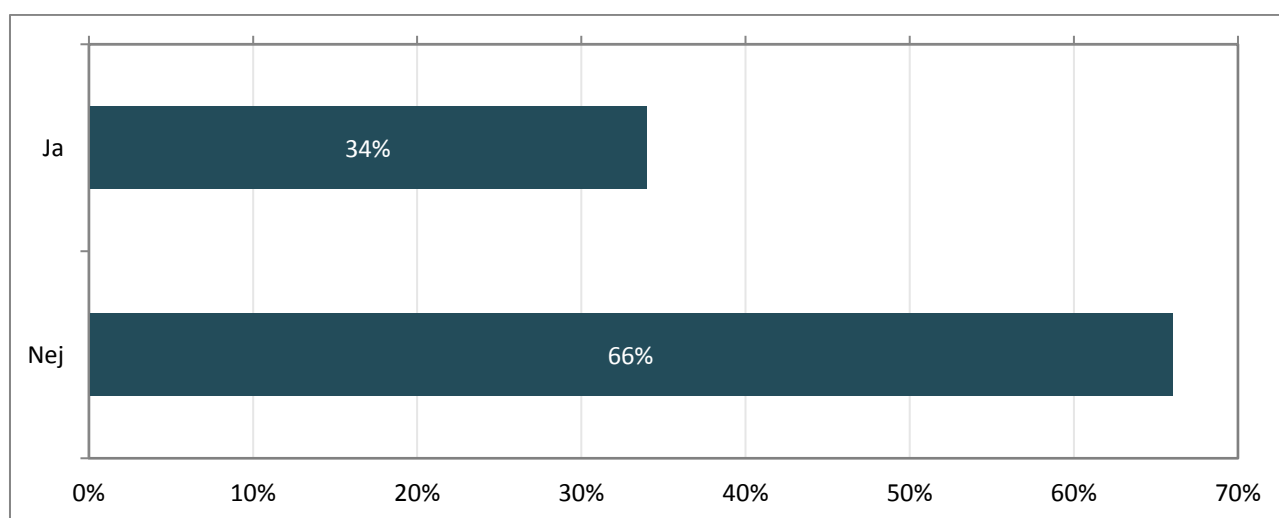
Klassisk betingning innebär, som ovan nämnt i kapitel 3, inläring via association där en viss händelse eller ett stimuli automatiskt utlöser en reaktion (Hwang, Frisé & Nilsson, 2018, s.33). Ungdomarna kan som barn ha upplevt situationer där deras föräldrar ha blivit stannade i trafiken, och lärt sig att förknippa polisen med en känsla av otrygghet på grund av föräldrarnas reaktion. Detta kan ha bidragit till att de själva upplever rädsla om de blir stannade av polisen i trafiken.

390 informanter svarade på frågan om vad deras uppfattning är om förkortningen ACAB eller 1312 (fråga 16). I denna fråga kunde informanterna välja maximalt två av åtta givna svarsalternativ. Det första svarsalternativet valdes av 242 informanter och det sista svarsalternativet valdes av 100 informanter (se bilaga 2), vilket visar att förkortningen är främmande för majoriteten av ungdomarna. Alternativet "Jag har ingen speciell åsikt om

förkortningen/Jag är neutral”, vilket var det tredje mest valda svarsalternativet, hade flest svar från åldersgrupp 17 år. Endast informanter från åldersgrupper 16 år och 17 år hade valt alternativet ”Jag brukar skriva ut den på skoj”. Detta svarsalternativ var alternativet med den lägsta svarsprocenten.

Som nämnt ovan i denna undersökning ställdes fråga 17 för att undersöka om ungdomar har hög eller låg tröskel att ta kontakt med polisen i person. Totalt har 73 % av informanterna uppgett att de inte har en hög tröskel att ta kontakt med polisen, vilket motsvarar 285 informanter av det totala antalet 388. I denna fråga var det främst informanter från åldersgrupp 17 år (76 %) och åldersgrupp 18+ år (76 %) som valt svarsalternativet ”ja”, dvs att tröskeln är låg.

Resultatet av fråga 18 visar att av de totalt 389 informanter som svarade önskar 34 % se polisen oftare i samhället än vad de redan gör, vilket visas nedan i figur 6. Av dessa var det främst åldersgruppen 18+ år (44 %). Av dem som valt svarsalternativet ”nej” var det främst informanter från åldersgrupp 17 år, där hela 71 % av det totala antalet i åldersgrupp valt detta alternativ. 69 % av det totala antalet informanter från åldersgrupp 16 år utgjorde även en stor del av de informanter som besvarade denna fråga.

Figur 6 Visar resultatet av frågan ”skulle du veta se polisen oftare i samhället än vad du redan gör?”.

De insamlade svaren påvisar att en majoritet av informanterna har en positiv attityd till polisen. En stor grupp av informanterna har uppgett att de är neutralt inställd till polisen eller inte har någon speciell åsikt om polisen, färre än de som uppgett att de har en positiv eller mycket positiv attityd till polisen. De neutralas åsikt och attityd är ännu formbar. Det är troligt att de accepterat polisen som en naturlig och självklar funktion i ett välfungerande samhälle.

5 SAMANFATTNING OCH SLUTDISKUSSION

Idén om att göra denna undersökning kom från mina egna erfarenheter från praktiktiden vid Åland polismyndighet. Ungdomars beteenden i samhället har rapporterats om och lyfts fram på sociala medier, i lokaltidningar och nyheter både fastländska Finland och på Åland. Ungdomar väcker oro när de smäller flaskbomber eller kör vårdslöst i trafiken och försöker trigga polisen till att jaga dem. Undersökningen har haft som syfte att undersöka ungdomars attityd till polisen och ta reda på i vilka sammanhang ungdomarna har haft kontakt med polisen där attityden kan ha påverkats.

Undersökningen riktade sig till ungdomar i åldrarna 16–18+ år och avgränsades till studerande vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. Där finns omkring 1000 studerande totalt och 394 har valt att delta i min undersökning. Enkäten kunde besvaras från 21 mars till 12 april 2022.

Informationsinsamlingen genomfördes som en elektronisk enkätundersökning. Enkäten innehöll totalt 19 frågor som kunde besvaras med givna svarsalternativ eller enligt en sifferskala. En del av frågorna hade även öppna svarsalternativ, där informanterna gavs möjlighet att formulera ett fritt svar. Denna undersökning är både kvantitativ och kvalitativ och har analyserats enligt hermeneutik och induktion. De forskningsetiska principerna har genomsyrat hela undersökningen och undersökningsprocessen. Resultatet av undersökningen visar att en majoritet av informanterna har en positiv attityd till polisen, men att de trots det inte önskar en större polisiär närvaro i samhället.

Forskningsprocessen inleddes med två tydliga forskningsfrågor; *Har ungdomar i gymnasieåldern en positiv eller negativ attityd till polisen?* och *I vilka sammanhang har ungdomar varit i kontakt med polisen?* som sedan låg som grund för utformningen av enkäten. Resultatet har varit splittrande, men ändå riktgivande. Resultatet kunde ha blivit mer precist om andra tekniska inställningar gjorts i enkäten gjorts, genom att göra samtliga frågor obligatoriska. Hur detta hade påverkat svarsantalet är svårt att uppskatta, eftersom resultatet visar att ingen informant avbrutit svarsprocessen.

Den första tidsplanen för arbetet höll inte. Enkäten var ämnad att skickas ut i februari, men kom ut först mars och var öppen till april. En av rektorerna föreslog att svarstiden för enkäten ytterligare skulle förlängas utöver den tid som angivits i följebrevet. Detta var bra eftersom det inkom fler svar i enkäten.

Enkäten lyckades nå ut till den ämnade målgruppen ungdomar, men det bör nämnas att åldersgrupp 16 år innehöll minst antal informanter. Informanterna delades in i fyra åldersgrupper; 16 år, 17 år, 18 år och ett övre tak på 18+ år.

Fråga 3 i enkäten är ställd för att ta reda på hur ofta ungdomar ser polisen under en normal dag. Svartalternativen kan anses svårtolkade eftersom de givna tidsintervallen gavs i veckor. Svartalternativen ger möjlighet att svara på frågan så som den är ställd, men den ger också utrymme för feltolkning. Här kan frågans validitet ifrågasättas. Dock är detta ett litet systemfel som eventuellt inte har påverkat undersökningens resultat i sin helhet. Frågan har besvarats i hög utsträckning och troligtvis gett ett tillförlitligt svar.

I fråga 4 hade en stor del av informanterna valt svartalternativet "annat, vad?" samt kompletterat med ett fritt formulerat svar. Den stora mängden fria svar som inkom hade ganska lika formuleringar, vilket kan tolkas som att enkätens givna svartalternativ var otillräckliga. Ett större urval av svartalternativ kunde ha funnits. I de fritt formulerade svaren framkom också svar som redan fanns i listan på givna svartalternativ. Detta kan möjligen innebära att informanterna har fyllt i enkäten under stress och inte läst svartalternativen ordentligt.

De fritt formulerade svaren var ibland också svåra att analysera. Majoriteten hade fyllt i enstaka ord som förvisso kunde tolkas som ett svar, medan andra har uttryckt sig både fåordigt och svårtolkat. Ibland gick det inte att tolka formuleringarna som ett svar på frågan. Vissa informanter använde svarsfälten som en kanal för att uttrycka sin frustration över att polisen, när de ingripit i någon situation eller utfärdat en tjänsteåtgärd. Man kan inte veta detaljerna kring vad som ligger som grund för enskilda informanters missnöje. Det bör även tas i beaktande att enkäten riktar sig till ungdomar, vilka är i en fas av utveckling av dels sitt fysiska jag och dels det kognitiva. De går genom en utveckling från barndomens relativa omognad till vuxendomens mognad, samt utvecklar sitt sätt att tänka rationellt. Att en del av informanterna valt att använda de fritt formulerade svarsalternativen till att uttrycka frustration, kan tolkas som ett agerande av en individ som håller på att utvecklas i mognad och vuxet agerande.

Vid granskning av svaren med frågorna ställda som påståenden, visades att majoriteten ofta är av delvis samma åsikt eller helt av samma åsikt. Resultatet visar också att en del av informanterna inte har någon speciell åsikt eller är neutrala till påståendet. Detta kan tolkas som att deras åsikt ännu är formbar. Kategorin informanter som är neutrala har varit en stor del genom hela enkäten. Att de inte har en åsikt om polisen, eller att de inte upplever något speciellt då de ser polisen, behöver inte betyda något negativt. Det kan helt enkelt innebära att de upplever polisen som en normal förekomst i samhället, som inte föranleder någon speciell känsla. Detta framkom tydligt i fråga 14 där informanterna bads beskriva den första känslan de upplever då de ser polisen patrullera i samhället. Det flest valda alternativet var "inget speciellt/neutral". Då informanterna fick ta ställning till deras första känsla då de blivit stannade av polisen 15, svarade största delen att de inte hade blivit stannade, men det näst mest valda svarsalternativet var "rädsla". Detta kan ske om en ungdom lär sig ett sådant förhållningssätt från en närstående den ser upp till, till exempel en förälder. Om detta inträffat i ungdomens första utvecklingsfas kan det vara svårt att lära om.

Majoriteten av informanterna uppgav att polisen själva har påverkat deras generella uppfattning om polisen. Detta visar att kundbemötande från polisens sida är viktigt och de har

möjlighet att påverka individers uppfattning ute i samhället. Svaren på denna fråga (7) visade också att sociala medier, vänner och bekanta, samt nyheter och tidningar har en inverkan på den generella attityden. Då barn växer upp har de förebilder, oftast föräldrar och/eller syskon som fungerar som förebilder. Förebildernas attityder och åsikter kommer att påverka ungdomarna. I delkapitel 2.2 förklarar jag begreppet attityd; vad det innebär och hur det uppstår, och även inlärningsperspektivet. Inlärningsperspektivet beskriver att då något är inlärt så är det svårt att lära om, om inte individen får möjlighet att förändra sitt beteende genom andra erfarenheten.

Samverkansgruppen kan ha en stor påverkan på det förebyggande arbetet med ungdomar på Åland. Information om vad som sker i samhället och bland medborgare kan utbytas mellan de involverade aktörerna, och den ökade förståelsen mellan aktörerna kan eventuellt stärka förtroendet mellan dem och medborgarna. Förtroendet för aktörerna stärks då medborgarna upplever att instanserna samarbetar för att trygga deras välbefinnande i samhället, men också genom att aktivt informera om aktörernas uppgift. Då vissa informanter i enkätens har uttryckt en frustration över att polisen upprättar barnskyddsanmälningar, kan det tolkas som att man upplever att barnskyddsanmälningar är något negativt. Den negativa attityden kan bero på förutfattade eller felaktiga uppfattningar, vänner och bekantas negativa påverkan eller föräldrars uppvisade frustration eller besvikelse över att tillkännages en anmälan.

Förkortningen ACAB eller 1312 visade sig vara främmande för en majoritet av ungdomarna. Endast ett fåtal uppgav att de brukar skriva ut förkortningen på skoj. Resultatet av enkäten visar även att fler än två tredjedelar av informanterna har en låg tröskel för att ta kontakt med polisen i person. Detta tyder på att ungdomarna inte är rädd för polisen då de ser dem på stan och att ungdomarna har förtroende för polisen och vågar ta kontakt med dem.

Två tredjedelar av informanterna menar att de inte önskar se polisen oftare i samhället än vad de redan gör. Anledningen kan vara att man upplever att polisen redan är tillräckligt närvarande för att de ska upplevas som sådana, och att man därför känner sig trygg. Svaret kan förvisso även tolkas som att man inte önskar att polisen ska övervaka dem.

Svarsalternativ "nej" besvarades främst av informanter från åldersgrupp 16 år och 17 år, samt

flera från åldersgrupp 18 år. Dessa åldersgrupper är inom mopedåldern, där så kallat "snuthäng" förekommer, och de som fyllt 18 år får framföra bil. I ett öppet svarsalternativ framkom det även att några stannats av polisen i trafiken då de färdats i ett fordon tillsammans med kompisar.

Undersökningen i sin helhet kan anses valid. Validiteten i fråga 3 kan diskuteras, eftersom den inte tillåter informanten att svara på frågan så som den är ställd. Frågan var hur ofta informanterna upplever sig se polisen under en normal dag. Svarsalternativen ger informanten möjlighet att besvara frågan i veckor. Denna felformulering, kan anses som ett litet fel och har inte påverkat resultatet i någon större utsträckning. Svaren ger perspektiv på hur ofta ungdomarna ser polisen. Frågan och svarsalternativen är felformulerade men påverkar inte undersökningens syfte vilket har varit att undersöka ungdomarnas attityd till polisen. Frågan ber informanterna svara på hur ofta de ser polisen under *en* normal dag. Svarsalternativen har gett utrymme för informanterna att besvara hur ofta de upplever att de ser polisen under normala *dagar* i intervaller av veckor. Frågan kunde ha formulerats "hur ofta upplever du att du ser polisen i samhället?". Flera av informanterna har skrivit svar som redan finns i givna svarsalternativen, till exempel har ett av svarsalternativen varit "polisen själva" och informanter har i sitt svar till och med namngett konstaplar de mött som har påverkat dem.

Vid indelning av åldersgrupper, lades inget tak för åldersgruppen 18+ år. Detta har medfört att det inte går att avgöra från enkäten vilka informanter som kan anses som unga vuxna eller vuxna.

Som förslag på vidare forskning eller undersökningar kunde vara att utföra en likande undersökning igen om några år för att ta reda på om trenden utvecklas eller förändras. En ny undersökning kunde även rikta sig särskilt till ungdomar och trafikövervakning, för att isolerat mäta ungdomars attityd i trafiken. Det kunde även undersökas noggrant hur polisen arbetar förebyggande mot ungdomar och hur polisen uppfattar det förebyggande arbetet, till exempel inom landskapet Åland. Om en liknande undersökning utförs kunde avgränsningen breddas,

till exempel genom att välja flera åldersgrupper och inkludera även unga vuxna och de som är 15 år.

De forskningsfrågor som inledde denna undersökning anser jag att har besvarats genom den utförda undersökningen. I denna undersökning kunde inte mina forskningsfrågor korreleras, eftersom min undersökning endast jämförde svaren som inhämtats mot de åldersgrupper som informanterna delats in enligt.

REFERENSER

ACAB; hämtad 20.04.2022 från <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=ACAB>

Andersson, Jenny (2008): *Ungdomars attityder till polisen – en diskursanalys*, Socionomprogrammet, C-uppsats, Göteborg: Göteborgs universitet, hämtad 17 januari 2022 från <https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/10231/1/Uppsats.pdf>

Aroseus, F (2013) Attityder. Hämtad 23 april, 2022 från Lätt att lära <https://lattattlara.com/psykologiska-perspektiv/sociokulturellt-perspektiv/attityder/>

Attityd, hämtad 17 januari, 2022, från: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/attityd>

Attityd, hämtad 16 april 2022 från <https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=attityd>

Bánovits, Erik & Canow Isabella (2001): *Ungdomars attityd till polisen - en jämförelse mellan ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Barnskyddet, hämtad 24.05.2022 från <https://www.kst.ax/klienter/barnskydd>

Bell, Judith (2000): *Introduktion till forskningsmetodik*, tredje upplagan, Lund: Studentlitteratur.

Davidson, Bo & Patel, Runa (2019): *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, femte upplagan, Lund: Studentlitteratur AB.

Ejlertsson, Göran (2019): *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*, fjärde upplagan, Lund: Studentlitteratur AB.

Elanders, Gotab: *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, hämtad 17.03.2022 från studiematerial distribuerat av Sabina Jordan föreläsare i poliskommunikation, Tammerfors: Polisyreshögskolan.

Englund, Richard (2021): *Jag återkommer imorgon då Karlsson är på jobb - En fenomenografisk undersökning om hur det multiprofessionella samarbetet fungerar gällande förebyggande av ungdomsbrottslighet på Åland*, Tammerfors: Polisyreshögskolan.

Finlex (2021), Barnskyddslag, hämtad 04.05.2022 från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417#L5P25>

Friberg, Febe & Öhlén, Joakim (2014): *Omvårdnadens grunder - perspektiv och förhållningssätt*, andra upplagan, Lund: Studentlitteratur AB.

Förebygga; hämtad 15.04.2022 från <https://www.synonymer.se/sv-syn/f%C3%B6rebygga>

Inrikesministeriet, pressmeddelande gällande polisbarometern, hämtad 14 april 2022 från <https://valtioneuvosto.fi/sv/-/1410869/polisbarometern-finlandarnas-fortroende-for-polisen-ar-fortfarande-starkt>

Jordan, Sabina: *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, Studiematerial, hämtad 2022, Tammerfors: Polisyreshögskolan.

Jordan, Sabina (2021): *Föreläsningmaterial*, Tammerfors: Polisyreshögskolan.

Kommunernas socialtjänst (2020): *Fältarna*, hämtad 04.05.2022 från <https://www.kst.ax/klienter/tidigt-stod-barn-och-familjer/faltarna>

Kvicker, Olivia (2017): *Ungdomars attityder till uniformerade tjänstemän - En kvantitativ analys av självrapporterad skoldata i Borlänge kommun*, examensarbete för kandidatexamen i utredningskriminologi, hämtad 17 januari 2022 från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1149392/FULLTEXT01.pdf>

NE, massexperiment, hämtad 23.04.2022 från <https://www.ne.se/info/aktuellt/skola/k%C3%A4llkritik-och-sociala-medier-experimentet-nyhetsv%C3%A4rderaren/>

Philips, Tove (2017): *Lärande och utveckling*, andra upplagan, Gleerups utbildning AB.

Rajala, Antti (2021): *Mopoilijoiden suhtautuminen poliisiin Lohjalla - Miksi mopoilija lähtee poliisia pakoona?*, examensarbete Polisyreshögskolan, hämtad 17 januari 2022 från https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/501577/ON_Rajala.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Tonåringar 13–15 år, hämtad 17 januari, 2022, från <https://www.1177.se/barn--gravid/savaxer-och-utvecklas-barn/barnets-utveckling/tonaringar-13-18-ar/>

Ungdomspolis Håkan Hagström, hämtad 16 december 2021 från <https://www.facebook.com/upo.hakan.hagstrom>

YLE - *Ungdomar har en misstänksammare och trotsigare attityd än tidigare mot polisen*, hämtad 14 april 2022 från <https://svenska.yle.fi/a/7-1499655>

Ålands gymnasium; antal studerande, hämtad 20.04.2022 från <https://www.gymnasium.ax/myndigheten-alandsgymnasium/myndigheten-alandsgymnasium>

Ålands Landskapsregering (2021) Barnskyddsanmälan, hämtad 04.05.2022 från <https://www.regeringen.ax/halsa-omsorg/barn-unga/barnskydd>

Ålands landskapsregering; Landskapslag (2021:12) om tillämpning på Åland av polislagen, hämtad 15.04.2022 från <https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/202112>

Ålands landskapsregering om förebyggande arbete, 2021, hämtad 04.05.2022 från <https://www.regeringen.ax/halsa-omsorg/vuxna-familjer/forebyggande-verksamhet>

Ålands polismyndighet, Årsredovisning 2020, hämtad 04.05.2022 från <https://polisen.ax/arsredovisning-2020>

Ålandstidningen; Polismästare Johan Pawlis svar på insändare angående mopedentusiaster, hämtad 20.04.2022 från <https://www.alandstidningen.ax/opinion/insandare/polismastaren-svarar-om-unga-mopedister>

BILAGA 1 - FÖLJEBREVET

Hej!

Mitt namn är Julia Johnsson och jag studerar till polis vid Polisyreshögskolan i Tammerfors. Till utbildningen hör en uppgift att skriva ett lärdomsprov, vilket innebär att göra en undersökning inom valfritt ämne. Mitt lärdomsprov kommer att handla om ungdomars attityd till polisen och min undersökning utförs genom en enkätundersökning som jag valt att skicka till er som studerar vid Ålands Lyceum och Ålands Yrkesgymnasium.

Enkäten är elektronisk och det är frivilligt att delta. För att besvara enkäten klickar ni på länken nedan och ni kan avbryta att svara på enkäten när som helst under hela svarsprocessen. Enkäten tar ca. 10–15 minuter att besvara.

Enkätfrågorna kan besvaras genom att välja antingen ett eller flera svarsalternativ.

Det är viktigt för att undersökningens resultat ska vara pålitligt, att ni svarar så som ni själva känner och tycker kring svaren ☺

När ni genomfört enkäten klickar ni på rutan "skicka" för att avsluta enkäten (viktigt att göra detta för annars skickas inte era svar in).

Länken kan besvaras en gång och ni kan svara på enkäten fram till **07.04.2022 kl.23.57**.

Era svar är helt anonyma och enkäten är som sagt frivillig. Era svar kommer att sparas för undersökningen enbart och kommer inte att användas i något annat syfte än till denna undersökning. Då mitt lärdomsprov är skrivet kommer era svar att förstöras.

Mitt lärdomsprov kommer sedan att publiceras på webbsidan <https://www.theseus.fi/> och finns där tillgänglig för er att ta del av om ni är intresserade.

Ett varmt tack på förhand för ert deltagande!

Ta kontakt via nedanstående e-post om ni har några frågor.

Med vänlig hälsning

Julia Johnsson

julia.johnsson@edu.polamk.fi

Polisyreshögskolan

Tammerfors

Länken till enkäten:

<https://link.webropolsurveys.com/S/2543867059218931>

BILAGA 2 - ENKÄTEN

Ungdomars attityd till polisen

De första frågorna kommer att handla lite om dig

1. I vilken skola studerar du?

- Ålands Lyceum Ålands
- Yrkesgymnasium

2. Hur gammal är du?

- 16 år
- 17 år
- 18 år
- 18+ år

Följande frågor berör hur och om du varit i kontakt med polisen, hur ofta, samt på vilket sätt det har skett.

3. Hur ofta ser du polisen under en normal dag?

Med en "normal dag" avses t.ex. en skoldag/arbetsdag, vardag eller helg, det vill säga inga speciella evenemang på gång så som RockOff eller Skördefest.

Du kan t.ex. ha sett polisen patrullera i en polisbil eller på MC:n eller polisen har fotpatrullerat eller du har besökt polisstationen.

- Aldrig
- Ungefär en gång i månaden
- Ungefär en gång varannan vecka
- Ungefär en gång i veckan
- Ungefär varannan dag
- Ungefär varje dag
- Flera gånger om dagen

4. I vilka sammanhang har du oftast haft kontakt med polisen?

Välj max 2 alternativ

- Jag har aldrig haft kontakt med polisen
- Då jag blivit stannad i trafiken av polisen
- Då jag ringt till alarmcentralen och bett att polisen kommer till platsen
- Då jag besökt polisstationen i andra sammanhang, t.ex. då polisen kallat in mig till polisstationen eller jag vill fråga om man hittat mitt borttappade föremål med mera.
- I telefonsamtal med polisen, då jag t.ex. haft en fråga eller vela göra en anmälan per telefon
- Då jag sett dem patrullera på stan och har gått fram och prata med dem
- Då polisen har haft något speciellt evenemang, t.ex. rekrytering till polisutbildningen
- Då jag velat göra en anmälan personligen på polisstationen
- Annat, vad? _____
-
-

5. Hur ofta upplever du att du haft en dialog med polisen under det senaste året?

I denna fråga avses de gånger då du och en polis diskuterat med varandra en längre stund (längre än 2 minuter)

- Aldrig
 - 1 gång
 - Mellan 2 - 5 tillfällen
 - Mellan 6 -12 tillfällen
 - Mellan 13 - 20 tillfällen
 - Mellan 21 - 25 tillfällen
 - Över 25 tillfällen
- Följande frågor kommer att handla om din inställning till polisen.

6. Vad är din generella uppfattning om polisen?

	1	2	3 ☒	4	5	
Mycket negativ	☐	☐	☐	☐	☐	Mycket positiv

7. Vad/Vem har påverkat din generella uppfattning om polisen?

Välj max 2 alternativ

- Sociala medier (t.ex. Snapchat, Instagram, Facebook med fler)
- Filmer
- Vänner och bekanta
- Polisen själva
- Andra vuxna förebilder (t.ex. tränare, lärare, idoler med flera)
- Nyheter och tidningar Annat, vad?
-
-
-

	1	2	3 ☒	4	5	
Helt av annan åsikt	☐	☐	☐	☐	☐	Helt av samma åsikt

1 2 3 4 5

Helt av annan åsikt Helt av samma åsikt

8. **Polisen är artig**

1 2 3 4 5

9. **I allmänhet är polisen kundbemötande bra**

10. **Polisen är noggrann**

1 2 3 4 5

Helt av annan åsikt Helt av samma åsikt

11. **Polisens agerande motsvarar mina förväntningar**

1 2 3 4 5

Helt av annan åsikt Helt av samma åsikt

12. Då du haft en dialog med polisen, hur upplevde du samtalet?

Med dialog avses ett samtal eller diskussion som varat längre än 2 minuter

Jag har aldrig haft en dialog eller ett samtal med en polis

Jättebra

Helt okej/neutral

Dåligt

Frågeregler

12. Då du haft en dialog med polisen, hur upplevde du samtalet?

Jag har aldrig haft en dialog eller ett samtal med en polis

Regel: Hoppa till fråga

Om detta alternativ är valt Hoppa till fråga 13. Jag anser att polisen...

Jättebra

Regel: Hoppa till fråga

Om detta alternativ är valt Hoppa till fråga 13. Jag anser att polisen...

Helt okej/neutral

Regel: Hoppa till fråga

Om detta alternativ är valt Hoppa till fråga 13. Jag anser att polisen...

Dåligt

Regel: Hoppa till fråga

Om detta alternativ är valt Hoppa till fråga 12.1. Varför upplevde du dialogen dåligt?

12.1. Varför upplevde du dialogen dåligt?

Välj max 2 alternativ

- Jag upplevde att polisen inte hade tid med mig
- Jag upplevde att polisen var otrevlig mot mig
- Jag upplevde att polisen ansåg att det jag hade att berätta var oviktigt Annat,
- vad?
- _____

Frågeregler

12.1. Varför upplevde du dialogen dåligt?

Inga frågeregler finns ännu

Fråga 12. Då du haft en dialog med polisen, hur upplevde du samtalet? *har Hoppa till fråga regeln för denna fråga*

13. Jag anser att polisen...

1 = helt av annan åsikt

3 = neutral

5 = är av samma åsikt

	1	2	3 	4	5
... för det mesta gör ett bra jobb	☐	☐	☐	☐	☐
... hjälper mig så gott de kan då jag behöver deras hjälp	☐	☐	☐	☐	☐
... talar till mig på ett sätt som jag förstår	☐	☐	☐	☐	☐
... gör att jag känner mig tryggare i samhället	☐	☐	☐	☐	☐
... är yrkeskunnig	☐	☐	☐	☐	☐

Frågeregler

13. Jag anser att polisen...

Inga frågeregler finns ännu

Fråga 12. Då du haft en dialog med polisen, hur upplevde du samtalet? har Hoppa till fråga regeln för denna fråga

Fråga 12. Då du haft en dialog med polisen, hur upplevde du samtalet? har Hoppa till fråga regeln för denna fråga

Fråga 12. Då du haft en dialog med polisen, hur upplevde du samtalet? har Hoppa till fråga regeln för denna fråga

14. Vad är den första känslan du får då du ser polisen patrullera?

OBS! Endast 1 alternativ kan väljas

- Ilska
- Irritation
- Trygghet
- Nyfikenhet
- Glädje
- Rädsla
- Inget speciellt/neutral
- Spänning
- Annat
-
-

15. Vad är den första känslan du känner om du blir stannad av polisen itrafiken?

OBS! Endast 1 alternativ kan väljas

Jag har inte blivit stannad av polisen i trafiken

Ilcka

Glädje

Irritation

Nyfikenhet

Rädsla

Spänning

Skam

Inget speciellt/neutral

Annat

16. Vad är din uppfattning om förkortningen ACAB eller 1312?

Välj max 2 alternativ

Jag vet inte vad det betyder

Jag tycker det stämmer

Jag känner mig otrygg då jag hör någon säga det eller om jag ser det skrivet någonstans

Jag tycker inte det är okej att man skriver ut förkortningen

Jag har ingen speciell åsikt om förkortningen/Jag är neutral

Jag tycker det är helt okej att skriva ut förkortningen

Jag brukar skriva ut den på skoj

Jag har aldrig sett eller hört om förkortningen titidare

17. Om du ser två poliser patrullera på stan till fots; skulle du våga gå framoch prata med dem?

Ja

Nej

18. Skulle du vilja se polisen oftare i samhället än vad du redan gör? Ja

Nej